

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 87

24 листопада 2011 р.

РЕЗОНАНС

**Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань
Додаток до журналу "Україна: події, факти, коментарі"**

№ 87 2011

Для керівників та їхніх референтів

Засновники

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

О. Онищенко, академік НАН України

Редакційна колегія

В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту)
Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році
Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03

E-mail: siaz@pochta.ru

www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2011

ЗМІСТ

У центрі уваги 3

Аналітичний ракурс

Н. Тарасенко

Україна між двома зонами вільної торгівлі:
плюси і мінуси 8

Актуальна прес-конференція

С. Горова

Новий виборчий закон під прицілом експертів 39

Законодавча влада 44

Виконавча влада 54

Політика 71

Економіка 74

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Куди ідемо...

28 листопада, повідомляє офіційний сайт президента Польщі, президент Польщі Б. Коморовський відвідає Україну для участі у відкритті будівництва польського військового цвинтаря у Биківні (Київська область). «Я дуже розраховую, що в злагоді та співпраці з українською стороною ми досягнемо швидкого будівництва четвертого кладовища катинського злочину», – сказав він в інтерв'ю телекомпанії TVN24.

В ході візиту Б. Коморовський зустрінеться з Президентом В. Януковичем, щоб обговорити з ним, зокрема, справи колишнього прем'єр-міністра, лідера партії «Батьківщина» Ю. Тимошенко.

«Є проблеми, які важливі, і найважливіше, звичайно, проблема взаємин влади і опозиції, тобто проблема в контексті Юлії Тимошенко. Це важлива проблема», – сказав він.

Б. Коморовський зазначив, що не підтримує тих, хто закликає здійснити політичний вплив на здійснення правосуддя в іншій країні.

При цьому президент Польщі підкреслив, що справа Ю. Тимошенко завдає шкоди перспективам інтеграції України з Європейським Союзом, і висловив надію, що зможе допомогти Україні в цьому питанні.

Нагадаємо, що 22 листопада під час спільної прес-конференції з президентом Литви Д. Грибаускайте Президент України В. Янукович висловив припущення, що в питанні євроінтеграції можлива пауза. «Ми бачимо, що є політики і є країни, які вважають, що Україна ще не досягла тих критеріїв, які пред'являються нашій країні», – сказав він.

Глава держави також знову наголосив, що для України є дуже важливою фіксація в Угоді про асоціацію перспективи членства в Євросоюзі.

Політолог О. Толкачов звертає увагу саме на ці слова В. Януковича. На думку експерта, В. Янукович намагається

обіграти ситуацію таким чином, щоб не Київ виражав зацікавленість у Брюсселі, а навпаки. О. Толкачов вважає це тактичним прийомом при підготовці Угоди про асоціацію.

«Щоб зрив Угоди про асоціацію не виглядав як провина української сторони, офіційний Київ принципово вимагає закріплення в Угоді перспективи членства України в ЄС. Євросоюз на такі умови не йде. І якщо укладення угоди зірветься, це дасть усі підстави для Києва казати, що зрив стався з вини Брюсселя», – прогнозує політолог. Як відомо, саміт Україна – ЄС, на якому обговорюватиметься питання щодо підписання Угоди про асоціацію, запланували провести у Києві 19 грудня.

Водночас, ряд зарубіжних і вітчизняних ЗМІ (зокрема «Голос Америки», «День», «РБК-Україна» та ін.) з посиланням на джерело в секретаріаті ЄврАзЕС поширили інформацію стосовно того, що 19 грудня В. Янукович візьме участь в 32-му засіданні Міждержавної ради ЄврАзЕС.

Коментуючи таку інформацію, народний депутат, перший заступник голови комітету Верховної Ради з закордонних справ Т. Чорновіл висловив припущення, що участі у саміті Україна-ЄС не братиме не лише Президент В. Янукович, а і перші особи Євросоюзу.

«Ніхто з європейських політиків, які поважають себе, не хоче фотографуватися поруч з В. Януковичем, подавати йому руку і якимось чином фіксувати свою з ним співпрацю. Це стало ознакою поганого тону. І тому, наскільки мені відомо, було прийнято рішення знизити рівень присутності на саміті, тобто не передбачити приїзд на саміт перших осіб», - зазначив політик. «Саміт проходить як робоча зустріч без серйозних протокольних заходів», – додав Т. Чорновіл. За його словами, відповідне рішення приймалося на недипломатичному рівні і про нього не знало МЗС. «Воно приймалося на рівні Адміністрації Президента України і, очевидно, узгоджувалося десь у Москві. Випадково забули проінформувати про це орган, який відповідає за зовнішню політику», – зазначив народний депутат.

Про імовірність причетності до повідомлення про можливу участь В. Януковича в засіданні Міждержавної ради

ЄврАзЕС Адміністрації Президента повідомляє з посиланням на інформацію «КомерсантЪ-Украина» видання «Корреспондент.net». Зокрема, зазначається, що співрозмовники видання в українському дипкорпусі не виключають, що інформація про візит до Москви є «спланованою провокацією». «Я не відкидаю, що чисто технічно В. Янукович може вилетіти до Москви увечері 19 грудня, щоб заночувати там і 20 грудня взяти участь у саміті СНД, але не ЄврАзЕС. Нікому б і в голову не прийшло скасувати таким чином саміт з Євросоюзом», – впевнений один з дипломатів.

Водночас, за повідомленнями ЗМІ, джерела в Адміністрації Президента, не пояснюючи мотивів, стверджують, що інформаційна кампанія організована їх відомством. В цьому контексті привертає увагу коментар радника Президента Г. Герман, яка висловила переконання, що 19 грудня В. Янукович зробить крок, який «найбільше відповідатиме національним інтересам України». «Треба враховувати ту обставину, що зараз – визначальний етап переговорів України з ЄС та Російською Федерацією. І так буває в подібних випадках, що на дипломатичній шахівниці доводиться робити несподівані ходи. І не завжди можна і потрібно їх пояснювати», – сказала радник Президента.

За її словами, суспільству «треба просто вірити Президенту». «Вірити, що він робить усе, щоб відвоювати для своєї країни кращі умови, і що Президент зробить крок в той бік, який найбільше відповідатиме національним інтересам України», – заявила Г. Герман.

Що стосується реакції ЄС, то там також схильні розглядати інформацію щодо можливого візиту В. Януковича до Москви 19 грудня, як частину інформаційної гри Києва, і не мають наміру на неї реагувати. З такою позицією виступило представництво ЄС в Україні. «У нас немає інформації з Брюсселя про скасування саміту, тому для нас він залишається на порядку денному», – заявив прес-секретар представництва Д. Стулік.

Поки що ж вітчизняні політики та суспільні діячі активно відреагували на заяву Президента В. Януковича щодо можливої паузи у процесі євроінтеграції України.

Так, за словами колишнього міністра закордонних справ П. Порошенка, «в Україні немає такої розкоші – позбавити себе можливості підписати в грудні Угоду про асоціацію з Європейським Союзом. Це має бути справою честі української влади. Пауза може означати, що ми не скористаємося тим унікальним збігом обставин, надзвичайно корисним, ефективним і позитивним для України, який зараз склався і в керівництві Євросоюзу, і в Європарламенті, і суспільстві взагалі».

Л. Кравчук, перший президент України, зі свого боку зазначив: «Сьогодні склалася ситуація, коли ми впритул підійшли до європейської перспективи. І ця влада багато зробила для цього. Тому нам потрібно підписувати угоду. Не треба говорити, готові чи ні. Ми готові. Ми хочемо. І це історичний шанс.

Ми не повинні висувати умови, тому що невістка не висуває умов. Це ми хочемо туди, це нам воно потрібне. І президент, і правляча партія, і влада, і в чомусь навіть опозиція повинні подолати власну традицію, страх і звички, і зробити все, щоб угода була підписана».

На думку письменника Ю. Андруховича, заява В. Януковича – «це, звичайно, загроза. В. Янукович таким чином блефує і загрожує Європі, що ось коли, мовляв, будете мене й далі ображати через цю вашу Тимошенко – розвернуся в бік Москви. ... Сьогодні ця заява отримала своє продовження в тому, що з'явилася новина про 19 лютого: Янукович нібито проігнорує саміт Україна-ЄС, і поїде в Москву. Все це ніщо інше, як типова провокація. На кшталт того, що мені воно не дуже і треба, а вам же гірше буде – удавана образа з подальшою загрозою, така собі лукашенківщина».

М. Гончар, директор енергетичних програм центру «Номос» упевнений – «Президент не має права змінювати вибір країни. Україна – не абсолютна монархія, де монарх може приймати те чи інше рішення, не звертаючи уваги на позицію своїх громадян. А розумний монарх навіть в умовах абсолютної монархії цього робити не буде. Бо усвідомлює, якими наслідками це може обернутися. ...

Очевидно, що у Президента і його оточення є ілюзія, що вони - гравці, які роблять серйозну геополітичну гру. Насправді, вони - пішаки, чії амбіції і неадекватні уявлення про навко-

лишній світ використовує російський режим. Надія отримати дешевий газ в обмін на радикальну зміну політичного курсу з європейського на російський досить ілюзорна. І не в тому сенсі, що Росія може поступитися в ціні на газ, а в тому, як вона це зробить і чим це обернеться для режиму Януковича і в цілому для країни».

Зі свого боку, Є. Головаха, заступник директора Інституту соціології НАН України, вважає, що «ця заява про паузу в євроінтеграції – наслідок відмови влади від парламентсько-президентської республіки».

У Європі президентських республік у чистому вигляді як таких немає. Ця пауза – небажання припинити політичне переслідування опозиції. Там, де починається переслідування опозиції, завершується демократія.

Європейців не дуже хвилює обґрунтування засудження Ю. Тимошенко. Там розуміють, що відкат від демократії починається з переслідування лідерів опозиції. Питання про право В. Януковича робити такі заяви пов'язане саме з переходом до президентської республіки, де у президента є, як на мене, занадто багато прав. А для країн з нестійкою демократією це небезпечно. Взагалі стратегічні питання повинні прийматися або парламентом, або на референдумі.

... Ми бачимо, що парламент не відіграє ніякої серйозної ролі. Шанс дають майбутні парламентські вибори. Потрібна дієва Верховна Рада, яка має голос. У будь-якій демократичній країні вирішальний голос залишається за колегіально обраним органом – парламентом».

Як підсумовує дисидент, письменник Є. Сверстюк, «не президент робить паузу і цивілізаційний вибір. Це робить народ. І президент повинен тільки прислухатися і виконувати його волю. Президент повинен розуміти, що він є продовжувачем того вибору, який вже зроблений, тієї лінії, яку обрала Україна ще до його появи» (*За інформацією «Finance.ua»* (<http://news.finance.ua>), «*Radio Свобода*» (<http://www.radiosvoboda.org>), «*Голос Америки*» (<http://www.voanews.com>), «*Newsru.ua*» (<http://newsru.ua>), *Корреспондент.net* (<http://ua.korrespondent.net>). – 2011. – 24.11).

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

Україна між двома зонами вільної торгівлі: плюси і мінуси

18 жовтня керівники урядів країн СНД (Росії, України, Білорусі, Казахстану, Вірменії, Киргизстану, Молдови й Таджикистану) у Санкт-Петербурзі підписали Договір про зону вільної торгівлі в рамках Співдружності. А вже 20 жовтня стало відомо про просування в процесі євроінтеграції: перший віце-прем'єр А. Ключев і єврокомісар з питань торгівлі К. де Гухт заявили, що тривалий і важкий процес переговорів щодо Угодою про зону вільної торгівлі Україна-ЄС завершений. Отже, фактично одночасно Україна досягла важливих та довгоочікуваних домовленостей про вільну торгівлю, як зі східними, так і з західними сусідами. Це викликало неабиякий резонанс серед українських та зарубіжних експертів, які взялися до роз'яснення суті підписаних документів та всестороннього аналізу плюсів і мінусів знаходження України між ЗВТ з Європою та ЗВТ у рамках СНД.

Підписання угоди про зону вільної торгівлі в межах СНД стало для експертів несподіванкою, бо Україна безуспішно намагалася цього від Росії упродовж останніх 17–18 років. Перша спроба створення зони вільної торгівлі була зроблена ще в 1994 р., коли був укладений багатосторонній «Договір про створення зони вільної торгівлі у рамках СНД». Проте тоді керівники країн так і не змогли домовитися, і парламенти, у тому числі Росії, не ратифікували документ. У 1999 р. був прийнятий Протокол про внесення змін і доповнень до Договору. Також між Україною і всіма учасниками СНД існують двосторонні договори про вільну торгівлю.

Наприкінці 90-х за дорученням тодішнього Президента Л. Кучми Україна почала просувати ідею підписання нового договору. Вже у 2003 р. в Заяві Ради глав держав СНД було

визначено, що створення Зони вільної торгівлі входить до переліку пріоритетів Співдружності. Але реальна активізація з просування національних інтересів України в поліпшенні умов доступу українських товарів на нові і традиційні ринки почалася після останніх президентських виборів.

У квітні 2011 р. новий договір був уже практично готовий до підписання. Планувалося, що він буде підписаний на засіданні Ради глав урядів СНД 19 травня 2011 р. у Мінську. Але виникла низка нібито формальних затримок. У зв'язку з тим, що деякі держави не завершили проведення внутрідержавних процедур, а також наявністю зауважень Азербайджану, Таджикистану й Узбекистану до проекту Договору, на засіданні Ради глав урядів СНД 19 травня 2011 р. в Мінську було ухвалене рішення доручити Економічній раді СНД розглянути неузгоджені питання за проектом документа з метою їх вирішення і внести узгоджений проект Договору на чергове засідання ЗГУ СНД у жовтні поточного року.

На думку експертів, якщо у попередні роки зволікання зі створенням зони вільної торгівлі з боку Росії пов'язувалося насамперед з бажанням обмежити ввезення з країн СНД готової продукції задля налагодження власного її виробництва (у структурі експорту Росії ключове місце посідає сировина: нафта, газ і вугілля - 47%, нафтопродукти - майже 70%, купує ж вона у країн СНД переважно готову продукцію), то останнім часом російська сторона керується переважно політичними мотивами, які є складовою взятого Росією курсу на формування в межах СНД наддержавних органів управління, таких як ЄСП чи Митний союз. Тож розповсюдженою є версія про неодноразове відкладення підписання договору про ЗВТ у зв'язку з гальмуванням процесу інтеграції України в Митний Союз.

За інформацією ЗМІ, на засіданні глав урядів держав СНД планувалося обмежитися рішенням, згідно з яким був би підготовлений документ до підписання трьома країнами – учасницями Митного союзу – Росією, Білоруссю і Казахстаном, і лише потім до угоди приєднувалися б інші країни СНД. Такий формат мав би чітко підкреслити, що ЗВТ створюється

довкола ядра, яким виступає Митний союз та ЄПІ, як осердя інтеграційних процесів на пострадянському просторі.

Однак, як заявив В. Путін, «несподівано для себе в результаті довгих, досить гострих, але конструктивних переговорів ми... домовилися, дещо підправили і погодили цей документ».

На можливі мотиви зміни позиції Москви вказав керівник Центру пострадянських досліджень Інституту економіки РАН Л. Вардомський, який відзначив, що «затримки були переважно через сумніви Москви у тому, чи не підуть через Україну товари з ЄС, якщо ця країна таки увійде до асоціації з Європейським союзом... Коли стало зрозуміло, що «сватання» з ЄС в Україні відкладається, вирішили не чекати».

Крім того, рішення про створення зони вільної торгівлі в рамках СНД для Москви важливо було прийняти до підписання угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, аби отримати важіль тиску на Україну щодо можливих проблем у зв'язку з одночасним функціонуванням режимів вільної торгівлі з СНД та ЄС.

Росія використовувала процес непідписання як інструмент тиску на Україну на шляху до вступу у МС, переконаний політолог В. Фесенко. Разом з тим, Росія сприяла несподіваному підписанню цього документа у Санкт-Петербурзі винятково для того, щоб показати контраст у відносинах України з Європою, де виникли ускладнення, і прогресом у партнерстві з країнами СНД.

Єдиний оригінальний примірник підписаної 18 жовтня Угоди про ЗВТ зберігається у Виконавчому комітеті СНД, державам-підписантам надано засвідчені копії. Водночас в інформаційний простір потрапив проект Договору про ЗВТ, який – судячи із заяв російських і українських політиків, повідомлень і трактувань у ЗМІ, щонайменше співзвучний оригіналу. Текст проекту угоди про вільну торгівлю між країнами СНД був опублікований на сайті «Української правди». Пізніше текст угоди оприлюднено на сайті уряду.

За оцінками спеціалістів, проект підготовлений фахово й не є декларативним. Він окреслює контури торговельного об'єднання між країнами-членами СОТ (Україна, Вірменія,

Молдова, Киргизстан) та її потенційними учасниками (насамперед Росією, Узбекистаном). Однак в обгортку ЗВТ сторони «вмонтували» деякі елементи митного союзу. Якщо у традиційному розумінні таке утворення передбачає уніфікацію митних тарифів, то у зазначеному проекті передбачено, зокрема, механізми узгодження митної політики щодо третіх сторін і навіть деякі обмеження в правах регулювання валютних розрахунків. По суті, торговельний режим, зафіксований 18 жовтня в Петербурзі, – умовно кажучи, щось середнє між ЗВТ й митним союзом.

Ключовою є ст. 2 Договору про ЗВТ: «Сторона не застосовує мита та інших платежів, еквівалентних миту, стосовно експорту товару, призначеного для митної території іншої Сторони, та/або імпорту товару, що походить з митної території іншої Сторони, за винятком випадків, передбачених в Додатку 1, що є невід’ємною частиною цього Договору». Цей Додаток визначає товарні позиції, для яких митні платежі зберігаються. Перелік незначний у порівнянні з чинними обмеженнями, наприклад, в торгівлі між Україною та РФ, але принциповий.

Перше й, мабуть, головне – енергоносії – 73,4 % від українського імпорту з країн СНД, за підсумками 2010-го. Ціна питання для нашої країни – \$19,6 млрд, за даними Держкомстату. Природний газ майже монополює постачала Росія (\$9,4 млрд). Нафти й продуктів із неї Україна імпортувала на \$8,1 млрд (у тому числі на \$4,1 млрд – з РФ, на \$1,5 млрд – з Білорусі). Згідно з Додатком 1, у межах ЗВТ росіяни розмитнюватимуть енергоносії «за спеціальною формулою», а білоруси – так само, як росіяни. Отже, це означає, що здешевлення блакитного палива й чорного золота внаслідок лібералізації торгівлі для нашої країни не передбачено. Щоправда, в п. 15 ст. 2 йдеться про поетапне зниження експортних мит (аж до скасування), зафіксованих у Додатку 1, але без зазначення кінцевих термінів цього процесу.

Інші важливі для України позиції у договорі враховано повністю або частково. Зокрема, обмеження майже не поширюються на металургійну сировину, напівфабрикати та вироби з неї. Однак з початком дії угоди зросте мито на вивезення

з України лому чорних та кольорових металів з 18 до 24 %, але через три роки воно має впасти до 15% за одну тонну. На думку деяких експертів, це може призвести до більшої взаємодії України та Росії в сфері металургії. Адже з початку 2011 року експорт українського лому металів упав на 55,6 % через мита. Тепер вивезення металу може поступово зростати.

Отже, ЗВТ піде на користь вітчизняним металургам, кажуть експерти. Найбільший зиск матимуть виробники труб, які експортують до країн СНД 71,2% продукції. Щоправда, Україна обмежуватиме експорт ферохромнікелю, нержавіючої сталі у зливках, штейну мідного тощо, але частка цих позицій у загальному обсязі експорту дуже незначна – менш як 0,1 %, і погоди на ринку ці обмеження не роблять. Вочевидь, експортні мита на означенні товари покликані захистити насамперед внутрішній ринок.

Позитивним для всіх учасників договору є зняття митних платежів для виробників-експортерів-імпортерів механічного, шляхового, електричного обладнання, машин, механізмів, транспортних засобів тощо. Для України зиск у цій позиції зіставний із металургійним.

Важливим досягненням є лібералізація торгівлі продукцією АПК в межах СНД. Росія – один із найбільших ринків для українських виробників харчових продуктів, а до країн СНД ми постачаємо набагато більше харчів, ніж у них купуємо. Так, наприклад, 2010 року Україна імпортувала на \$200,8 млн свинини, з СНД – жодного кілограма, а експортувала, за офіційними даними, на \$2,04 млн лише до Росії. Схожа ситуація (але з іншими цифрами) із м'ясом птиці, інших тварин, зерновими тощо.

Ринок СНД важливий для українських виробників сиру (\$425,5 млн із зароблених 2011-го \$426,8 млн, експорт до РФ – \$367,3 млн), шоколаду та кондитерських виробів (\$667,3 млн із \$756,4 млн відповідно), алкогольних напоїв (\$300,7 млн із \$380,3 млн). Договором про ЗВТ обмеження на ввезення української горілки передбачили лише Казахстан та Киргизстан. За іншими означеними позиціями обмежень немає.

Водночас РФ, Білорусь, Казахстан, Молдова і Таджикистан запровадили мито в обсязі \$340 за 1 тонну на імпорт ук-

раїнського цукру. Слід зауважити, що 2010-го світові ціни на цукор зросли на 55% і цей тренд спостерігається досі. В Україні ж цього року очікується надвиробництво цукру. За словами міністра аграрної політики та продовольства М. Присяжнюка, у 2011 очікується виробництво 2 млн т цукру, що на 30% більше минулорічного. Це повністю забезпечить потреби внутрішнього ринку і створить експортний потенціал, який складе щонайменше 200 тис. т, заявив міністр. Однак мита можуть зробити такий експорт не вигідним. Відтак Міністерство аграрної політики веде переговори з Митним союзом щодо встановлення з наступного року тарифної квоти на постачання до Росії українського бурякового цукру в режимі вільної торгівлі в обсязі 100 тисяч тонн. «Надалі нам необхідно досягти домовленостей щодо поступового збільшення квоти до 500 тисяч тонн», – заявив М. Присяжнюк.

Експерти заявляють, що виробництво 2-2,1 млн т цукру призведе до того, що ринок буде перенасичений і якщо не буде вирішене питання з експортом надлишку, ціни падатимуть, що може призвести до збитковості українських цукропереробних підприємств. Директор інформаційної компанії «Про Агро» М. Верницький упевнений, що цукор подешевшає до 7,5 грн/кг, що правда ближче до закінчення сезону цукроваріння (до грудня).

У тексті документу зазначається, що після ратифікації торговельні обмеження мають бути скасовані. Головним критерієм відносин між країнами стане Генеральна угода з тарифів та торгівлі, яка лягла в основу СОТ. Країни можуть змінювати існуючі і вводити нові мита лише за умови різкого погіршення економічної ситуації, яке загрожуватиме стабільності економіки. Про це потрібно буде повідомляти за місяць і потім чекати розгляду цього питання в арбітражній комісії в Санкт-Петербурзі. Цукор буде виключений з групи вилучень в угоді про зону вільної торгівлі у рамках СНД після 2013 року, повідомив Прем'єр-міністр України М. Азаров. «Ми домовилися, що весь режим вилучень ми повинні скасувати, і складено календарний графік відмін цих вилучень. Наприклад, по цукру – після 2013 р., по горілці – після 2015 року», – сказав він.

За словами М. Азарова, підписання угоди про зону вільної торгівлі має колосальне значення для України, оскільки забезпечує вільну торгівлю між Україною і Росією по 99 % усіх товарів цих країн. Крім того, угода сприятиме розширенню спектру та поліпшенню якості товарів власних виробників, оскільки потрапляння на ринок більшої кількості іноземних конкурентів поставить наших виробників у такі умови, щоб вони хотіли модернізуватися і розвиватися.

М. Азаров вважає, що тепер Україна, нарешті, зможе збільшити торговий баланс і зменшити економічні ризики. За його словами, виконання договору може дати Україні додатково до 2,2 % зростання ВВП вже найближчими роками. Урядові експерти підрахували, що це означає зростання валового внутрішнього продукту в найближчі рік-два на 30 млрд грн на рік, а доходів бюджету – приблизно на 10 млрд.

Прогнози, якими Мінекономіки оцінює щорічний ефект від дії ЗВТ в рамках СНД для окремих галузей, виглядають так: в АПК – приріст на 3,4–4 %, в гірничо-металургійному комплексі – на 3–4 %, в хімічній промисловості – на 4–5 %, в машинобудуванні – на 4,7 %, у сфері транспорту – на 2,4 %.

За допомогою можливостей, отриманих у зв'язку з новою угодою, український уряд має намір поліпшити торговий баланс країни, негативне сальдо якого, хоч і зменшилося в порівнянні з докризовими показниками, але все одно складає близько 6 млрд дол.

Крім того, за словами М. Азарова, угода про зону вільної торгівлі з СНД передбачає укладення договору про трубопровідний транспорт. Зокрема, країни Співдружності Незалежних Держав мають намір почати переговори про рівний доступ до трубопровідного транспорту через шість місяців після набрання чинності угодою про зону вільної торгівлі СНД. Це може означати можливість повернення України на ринок туркменського газу й одержання його за контрактами, укладеними безпосередньо з Туркменістаном.

Позитивом від укладення угоди безперечно є й адаптація режиму торгівлі до норм СОТ (яким відпер має відповідати застосування антидемпінгових і компенсаторних заходів, а також технічних бар'єрів, санітарних і фітосанітарних норм),

а також більш-менш зрозумілий опис процедури вирішення конфліктів (сторони звертатимуться або до Економічного суду СНД, або до спеціальної експертної комісії).

Глава уряду назвав історичним підписання угоди про створення ЗВТ у рамках СНД і додав, що підписання угоди про створення ЗВТ з ЄС, яке зараз перебуває на завершальному етапі, «це пункти одного плану розширення можливостей України на зовнішніх ринках».

Прем'єр-міністр України сподівається на набуття чинності угоди про вільну торгівлю в рамках СНД з січня 2012 року. Він заявив, що договір про зону вільної торгівлі в СНД недосконалий, але в ньому прописані конкретні терміни ліквідації всіх винятків з правил вільної торгівлі на просторі Співдружності. Як зазначив український прем'єр, найважливіше, що в договорі «закладено конкретні тимчасові рамки, часовий період, протягом якого всі ці винятки будуть ліквідовані».

Президент Українського союзу промисловців і підприємців А. Кінах зазначив, що українські виробники мають серйозні економічні інтереси в СНД. На СНД припадає близько 40 % нашого зовнішньоторговельного обороту, в тому числі 32 % – на Російську Федерацію, нагадав він. «Тому ЗВТ з СНД – це серйозний фактор завантаження виробничих потужностей наших підприємств, збереження існуючих робочих місць і створення нових», – підкреслив президент УСПП. За його словами, підписаний документ є покращеною версією угоди щодо ЗВТ у СНД від 1994 р. «Зараз його статті сформульовані з урахуванням міжнародних стандартів, у тому числі СОТ. Зокрема, передбачається вирішення спірних питань на основі міжнародної арбітражної процедури, що створює більш сприятливі та рівноправні умови для українських виробників», – пояснив президент УСПП.

У зв'язку з цим він вважає дуже важливою якнайшвидшу ратифікацію угоди щодо ЗВТ з СНД у Верховній Раді і національних парламентах інших країн-учасниць. Разом з тим А. Кінах підкреслив, що приєднання до ЗВТ в СНД не суперечить наміру України створити зону вільної торгівлі з Євросоюзом.

В українському експертному середовищі думки щодо умов участі України в зоні вільної торгівлі в рамках СНД розділилися. Одні очікують економічної вигоди для України, насамперед відзначаючи, що з підписанням Договору і вступом його у силу діятимуть загальні норми щодо торгівлі на просторі Співдружності. До останнього часу в рамках СНД діяли більше 100 двосторонніх угод, укладених переважно в 1993–1994 роках, також було незрозуміло, як повинні працювати відповідні фіскальні органи, наприклад митниці, за якими правилами визначати країну походження товарів. Нова угода покликана створити єдині і зрозумілі правила.

У тексті договору закріплені положення про використання країнами-учасницями антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних захисних заходів виключно відповідно до норм Світової організації торгівлі. За словами експертів, це повинно дозволити Україні перевести частину торговельно-економічних суперечок з лобістсько-політичної в міжнародно-правову площину. Якщо раніше норм СОТ зобов'язані були дотримуватися лише Україна, Молдова, Киргизія і Вірменія, які є членами цієї організації, то тепер частина цих правил, згідно з новою угодою, поширені і на решту країн СНД, його що підписали.

Разом з тим, експерти переконані, що створення Зони вільної торгівлі з СНД не стане гальмом для підписання подібної угоди з Євросоюзом, навіть навпаки, пришвидшить цей процес. Підписаний у Санкт-Петербурзі документ передбачає створення класичної ЗВТ, основою якої є вільна торгівля товарами. Як роз'яснив заступник міністра закордонних справ П.Климкін, це не інтеграційна угода, на відміну від інтеграційного документа, який готується Україною та ЄС і передбачає створення глибокої та всеосяжної ЗВТ, що включатиме в себе не тільки товари, а й послуги, капітали, і в майбутньому – робочу силу, а отже – інтегруватиме Україну у внутрішній ринок ЄС.

Зона вільної торгівлі з СНД жодним чином не перекреслює євроінтеграційних планів України. ЗВТ СНД і ЗВТ України з ЄС не суперечать одна одній. Представництво ЄС в Україні дало вичерпне пояснення з цього приводу: «Країни СНД, включно з Україною, можуть укладати торгові угоди

відповідно до своїх економічних пріоритетів, у тому числі інші угоди про зону вільної торгівлі. Відповідно, ця ЗВТ сама собою прямо не впливає на наші двосторонні торгові відносини з цими країнами». На думку представників ЄС, ЗВТ СНД не є митним союзом Єдиного економічного простору Росії, Білорусі та Казахстану і не передбачає запровадження спільного митного зовнішнього тарифу між її членами. Кожна країна-учасниця зберігає власний торговий режим стосовно інших країн, звертає увагу представництво, але при цьому підкреслює, що зазначена угода не повинна ставити під сумнів зобов'язання, узяті в рамках угоди про глибоку і всеосяжну зону вільної торгівлі з ЄС, та бути перешкодою для її укладання.

У подібному руслі була висловлена й офіційна реакція ЄС на створення ЗВТ СНД. Зокрема, представник Єврокомісії Д. Кленсі дипломатично заявив, що «країни СНД, включаючи Україну, вільні в укладенні торгових угод відповідно до своїх економічних пріоритетів, включаючи інші угоди про ЗВТ... Ця угода про зону вільної торгівлі не має прямого впливу на наші торгові стосунки».

Єврокомісар з торгівлі К. де Гухт після того, як було успішно завершено переговори між Україною і ЄС з підготовки Угоди про зону вільної торгівлі заявив, що також не бачить суперечностей в підписаному документі в рамках СНД і створенням зони вільної торгівлі Україна-ЄС. «Ми повинні відзначити, що всі країни СНД вже співробітничать в зоні вільної торгівлі, і зараз вони відновили цей договір. Я не бачу жодних проблем», - підкреслив де Гухт.

Президент України В. Янукович, зі свого боку, також запевнив, що Угода про зону вільної торгівлі з країнами СНД не перешкоджатиме європейській інтеграції України. «Україна та інші країни СНД давно готували цю угоду, і ця угода - тривала робота і довгоочікуваний результат. Але вона ніяк не перешкоджатиме питанню європейської інтеграції України. І всі інтеграційні питання, які ми сьогодні вирішуємо, не мають під собою змісту дружити проти когось», - наголосив Президент.

В. Янукович зазначив, що складна економічна ситуація у світі вимагає від України активних зусиль щодо інтеграції національної економіки у світову. «Я говорив і хочу ще раз сказати - наша зовнішня політика передбачає прагматичний підхід у вирішенні економічних питань, економізацію наших зовнішньоекономічних процесів з багатьма центрами розвитку у світі», – сказав В. Янукович. «Ми повинні створювати інструменти протистояння кризовим явищам, які сьогодні існують в світі. Іншого шляху ми не бачимо. Політизація цього процесу йде тільки на шкоду», – резюмував глава Української держави.

У цьому ж руслі прозвучала заява міністра закордонних справ України К. Грищенка. За його словами «ЗВТ з країнами Співдружності не сприяє і не заважає інтеграції України в ЄС. Це, як кажуть, «яблука та апельсини».

При цьому К. Грищенко підкреслив, що ЗВТ СНД сприяє в короткочасному плані «кращій готовності країн регіону до другої хвилі світової фінансової кризи». «А по-друге, в тривалій перспективі вона є кроком до єдиного економічного простору між сходом і заходом європейського континенту, у напрямку якого вже зараз мислять в штаб-квартирах європейських і російських корпорацій. А оскільки Україні випало перебувати між Сходом і Заходом, то наша роль в цьому плані є і буде ключовою», - зазначив глава МЗС.

К. Грищенко пояснив, що скасування економічних бар'єрів у пострадянському просторі є кроком до перетворення європейської економіки на єдиний механізм. Він також підкреслив, що документ про ЗВТ СНД створювався з урахуванням норм і правил Світової організації торгівлі, в тому числі статті XXIV Генеральної угоди про тарифи та торгівлю від 1994 р. Він нагадав, що ця стаття дозволяє державам-членам без обмежень укладати угоди про вільну торгівлю з країнами або окремими митними територіями, ґрунтуючись на загальноновизнаних нормах міжнародного права і нормах СОТ.

З відсутністю суперечності між двома зонами вільної торгівлі погоджуються також українські політологи. Так, політолог В. Фесенко відзначає, що «несумісність є між участю України в Митному союзі з Росією, Білоруссю і Казахста-

ном і створенням зони вільної торгівлі з Європейським Союзом. А коли ми говоримо про зону вільної торгівлі з СНД, то це класична, в тому вигляді, в якому була підписана в Санкт-Петербурзі, сучасна форма зони вільної торгівлі. Такого роду зону Україна має з багатьма іншими країнами світу, але на двосторонній основі, тут же йдеться про багатосторонню зону вільної торгівлі. А ось коли ми говоримо про Зону вільної торгівлі з Європейським Союзом, то це форма часткової економічної інтеграції, але, знову ж таки, це не суперечить угоді з країнами СНД, яку було підписано в Санкт-Петербурзі 18 жовтня».

На думку В. Фесенка, Україна вкрай зацікавлена в тому, щоб було лібералізовано режим зовнішньої торгівлі як з країнами Європейського Союзу, так і з країнами СНД. «На Євросоюз припадає близько 30 % нашої зовнішньої торгівлі, на країни СНД – близько 38 %, і ми не можемо відмовитися ні від західного, ні від східного вектора нашої зовнішньої торгівлі, і лібералізувати зовнішню торгівлю ми маємо як з СНД, так і з Європейським Союзом – в цьому саме й полягає наш економічний інтерес», – відзначив експерт, додавши при цьому, що «Україна була одним із розробників угоди про зону вільної торгівлі з країнами СНД і прагнула підписання цієї угоди».

«Але, так чи інакше, ця угода підписана, вона відповідає інтересам України, оскільки побудована на стандартних принципах СОТ і сприятиме розширенню зовнішньої торгівлі України з країнами СНД, що сприятиме зростанню нашого ВВП, створенню нових робочих місць, а отже, і збільшенню доходів наших громадян», – підсумував В. Фесенко.

На думку заступника директора Агентства моделювання ситуацій (АМС) О. Голобуцького, «підписання угоди про створення зони вільної торгівлі з країнами СНД є важливою перемогою України в зовнішньоекономічній сфері, а також повністю відповідає інтересам країни». Як відзначив експерт, «угода країн-членів СНД про зону вільної торгівлі не суперечить створенню ЗВТ із ЄС. Керівництво України намагається системно захищати економічні інтереси країни на всіх напрямках».

«Підписання Україною, а також іншими країнами співдружності СНД договору про ЗВТ значною мірою розширює зовнішньоекономічні можливості України», – вважає політичний експерт Т. Березовець. Він відзначив, що «вперше договір про створення ЗВТ у рамках СНД було підписано в 1999 р., проте потім, в результаті дискримінаційної політики уряду Російської Федерації, з нього було вилучено більш як 40 позицій товарів, в першу чергу, це стосувалося нафти і газу, що поставляються з Російської Федерації, і продукції українського металопрокату, що природно робило саму суть існування зони вільної торгівлі на той момент безглуздою». На його думку, підписані в Санкт-Петербурзі домовленості щодо формалізації ЗВТ СНД «цього разу принципово відрізняються, оскільки не передбачають вилучень з тих груп товарів, які, в першу чергу, цікавлять Україну. Безумовно, це є досягненням української дипломатії, яка змогла достатньо жорстко, як і у випадку зі створенням ЗВТ із ЄС, відстояти національні інтереси».

На думку експерта, «створення ЗВТ у рамках Співдружності Незалежних Держав не суперечить аналогічному договору України з ЄС, про що вже заявили представники Європейської Комісії». «Проте, сам договір має пройти експертизу на предмет відповідності та суперечностей з протоколами, підписаними Україною в рамках вступу до Світової організації торгівлі. Дуже важливим аспектом є те, що ЗВТ СНД дозволить українським товаровиробникам ефективніше відстоювати свої інтереси, відійти від політичної риторики, зосередитись лише на економіці», – вважає Т. Березовець.

«Уніфікація правил вільної торгівлі в межах СНД має сприяти поживленню торгівлі в цьому просторі. Це не суперечить членству в СОТ. Не завадить і зоні вільної торгівлі з ЄС», – каже президент Центру ринкових реформ, перший заступник директора Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України Я. Жаліло.

Експерт вважає, що «членство України в ЗВТ з СНД дозволить отримати Україні додатковий фінансовий ресурс, отримати кошти для покращення конкурентоспроможності при ви-

ході на ринки ЄС». Я. Жаліло упевнений, що в питанні конкурентоспроможності Україні буде набагато складніше відвоювати своє місце на європейському ринку, ніж на ринках країн СНД, де українські товари користуються попитом та здатні конкурувати. Від розширення доступу на ринки співдружності у вигащі опиниться вітчизняне авіабудування завдяки новим контрактам із Росією, з'являються нові можливості і для кораблебудування, вагонобудування та військово-промислового комплексу. В перспективі ж отримають переваги легка та харчова промисловість, наголошує експерт.

Загалом, переконаний Я. Жаліло, Україна виграє від участі в двох зонах вільної торгівлі. Адже іти лише в Європу – означає пожертвувати багатьма галузями, які не зможуть конкурувати на західному ринку. Тому зона вільної торгівлі з СНД стала компромісним варіантом. Крім того, розвивати співпрацю у двох напрямках Україні ніхто не забороняє.

«Членство в двох зонах вільної торгівлі це, власно кажучи, крок до суттєвого підвищення інвестиційної привабливості України. Тому що, використовуючи правило походження товарів і неможливість реекспорту, кожен з, так би мовити, географічних-стратегічних напрямів буде зацікавлений в тому, аби здійснювати проникнення на ринки партнера, шляхом організації певної частини виробництва на території України», – підсумовує експерт.

Інша група експертів не розділяє «економічного оптимізму» стосовно участі України у ЗВТ з СНД, наголошуючи, що від підписання угоди про Зону вільної торгівлі наша країна нічого не виграє. Адже енергоносії, які складають більше третини російського імпорту, дешевшими, не стануть.

Політичний аналітик, експерт із міжнародних питань О. Палій, наприклад, переконаний, що особливого значення угода про зону вільної торгівлі з країнами СНД не матиме, тому що з ЗВТ виключені товарні групи, які формують основний товарообіг між Росією та Україною, між Україною та іншими державами СНД. Зокрема, із зони вільної торгівлі з Росією виключені газ і нафта. В угоді 1994 р. подібного виключення не було.

Більше того, відносно України встановлюється особливий, що відрізняється від загального, спосіб визначення експортних мит на вуглеводні. Наприклад, при експортуванні природного газу для всіх споживачів РФ та Казахстану встановлено 30-відсоткове мито, але виключно для України його визначатимуть за спеціальною формулою.

Інше виключення – метали: Росія захищає свій ринок від більш конкурентоспроможної продукції української металургійної промисловості і, таким чином, прибирає Україну як конкурента для себе. Наступне виключення – цукор: український цукор є більш конкурентоспроможним, ніж російський. Росія зберегла мито на ці товари.

У вільній торгівлі між Росією та Україною залишаються ті товари, які Росія не в змозі замінити своїми аналогами, наприклад, продукція машинобудування. Тим більше, в цьому випадку рішення приймають державні корпорації, і жодної конкуренції в цій сфері не існує.

Тож підписання даної угоди – символічний крок. Експерт переконаний, що він не заважатиме створенню зони вільної торгівлі з Європейським Союзом. Проте угода створюватиме зону вільної торгівлі для російських товарів на території України, за винятком енергоносіїв, а не для українських товарів на території Росії. Якщо Україна і матиме певні вигоди від цієї угоди, то вони будуть дуже периферійні і не стосуватимуться тих груп товарів, які становлять основу нашого експорту.

Наш товарообіг із країнами СНД стрімко зростає, але, на жаль для України, він зростає за рахунок підняття цін на енергоносії, констатує О. Палій. Тобто кооперації фундаментального характеру досі не існує, але винна у цьому не Україна, а Росія, яка зацікавлена в доведенні до банкрутства українських підприємств і купівлі їх за безцінь. Крім того, Росія намагається знайти заміну українським товарам на своїй території. Угода про зону вільної торгівлі матиме невеликий позитивний ефект для периферійних за значенням товарних груп, але оскільки ключові для нас товари – енергоносії, метали, цукор – вилучені, то нічого принципово важливого для України в даній угоді немає, упевнений експерт.

Старший економіст Міжнародного центру перспективних досліджень І. Газізуллін також вважає, що ЗВТ з СНД не дає українським товаровиробникам відчутних переваг. «Я не бачу великих плюсів, немає якогось прориву у зовнішньоекономічних відносинах, – наприклад, щодо енергоносіїв. Так його й не можна було досягти», – зазначив експерт.

На його думку, торгівля між учасниками СНД і так достатньо вільна, в той же час знайти рішення щодо таких чутливих для української сторони питань, як експорт сільськогосподарської та трубної продукції, в рамках угоди про ЗВТ не вдалося.

І. Газізуллін також висловив думку, що перехід на частковий розрахунок у рублях в рамках торгівлі з СНД або тільки Росією буде мати для останньої «іміджевий» ефект. «Оскільки рубль має чітку прив'язку до долара, я не бачу тут якихось серйозних змін для України. Це важливо як для Росії, яка прагне збити рубль регіональною валютою», – пояснив експерт.

Директор Інституту політичних консультацій та економічних досліджень І. Бураковський вважає, що укладення угоди щодо ЗВТ з СНД не можна переоцінювати, оскільки декілька учасників СНД ще не приєдналися до неї. «Для подібних угод важливо, щоб вони стосувалися максимально широкого кола торговельних партнерів і містили мінімальне число обмежень по товарних позиціях», – зазначив І. Бураковський.

Він нагадав, що двосторонні угоди про ЗВТ України раніше вже підписала з РФ, Білоруссю і Казахстаном. «Тобто де-факто у нас і так є з ними режим вільної торгівлі, з певними вилученнями, тому з підписанням нової угоди принципово нічого не змінюється», – пояснив директор ШКЕД.

За його словами, ключовим моментом будь-якого договору щодо ЗВТ є механізми регулювання експорту і в даному випадку перш за все має значення розмір російських експортних мит на нафту і газ. Їх скасування або зниження принесли б економічну вигоду для кінцевих споживачів російських енергоресурсів у СНД.

Разом з тим загроза запровадження Митним союзом загороджувальних мит на імпорт окремих видів продукції з інших

країн СНД, у тому числі України, щонайменше відсувається з підписанням договору про ЗВТ, вважає експерт.

Він підкреслив, що класична ЗВТ є найпростішим рівнем економічної інтеграції, але сама по собі угода ще не гарантує комерційних вигод українським товаровиробникам. «Вона, по ідеї, лише встановлює рівні умови торгівлі, а конкурентні умови ніхто не скасовував, тому співвідношення «ціна-якість» продовжує залишатися вирішальним для просування української (як і будь-якої іншої) продукції на ринках», – резюмував І. Бураковський.

«Угодою про зону вільної торгівлі в рамках СНД передбачено все, крім вільної торгівлі, – вважає экс-міністр фінансів В. Пинзеник. – Бо вільна торгівля означає відсутність мит на експорт, імпорт, кількісні та інші обмеження». «Угода про вільну торгівлю при енергетичних вилученнях на користь однієї країни є нонсенсом», – підкреслив В. Пинзеник. «Російські підприємства купуватимуть газ за однією ціною, а українські – у кілька разів вище», – пояснює экс-міністр, при цьому підкреслюючи, що за таких умов важко конкурувати.

На думку экс-міністра закордонних справ України В. Огризка, договір про зону вільної торгівлі з СНД спіткає доля його попередника. «Він також не буде виконуватися. Бо в ньому знову немає рівноправності, а отже, чесного підходу до партнера. Там значно більше політики, ніж економіки», – зазначив політик.

«За таких умов значно зростають ризики того, що, зокрема, анонсоване вирішення газового питання буде реалізоване в душі чергового «політичного компромісу» – коли Україна за тимчасову цінову знижку буде змушена зробити нову стратегічну поступку. На цей раз, вочевидь, мова піде про здачу «в концесію» української ГТС. Саме тому підписаний Договір про ЗВТ з СНГ є не чим іншим, як пасткою, в яку не поклали навіть шматок сиру», – підкреслив В. Огризко.

Деякі експерти, незважаючи на те, що сам по собі Договір про ЗВТ не містить статей політичного змісту, недоліки підписання угоди вбачають саме у політичній сфері. «Це суто політичний акт, за яким навряд чи можна углядіти економічні

чи геоекономічні міркування. На мою думку, те, що не працювало 17 років, вже не піддається реанімації. На жаль, цю ЗВТ я розглядаю як спробу втягнути і додатково прив'язати Україну до Митного союзу», – вважає директор економічних програм Центру ім. Разумкова В. Юрчишин.

Процес активної інтеграції України в зону вільної торгівлі СНД вигідний Росії як реалізація її глобального геополітичного проекту, а не просто економічні вигоди цього проекту, переконаний виконавчий директор Міжнародного Фонду Блейзера О. Устенко.

Зокрема, на його думку, угода прем'єр-міністрів країн СНД щодо зони вільної торгівлі, яка була підписана 18 жовтня, «скоріше схожа на договір про наміри, ніж на підписання реального документу про реалізацію зони вільної торгівлі».

«Підписання угоди про зону вільної торгівлі означає відміну всіх (або майже всіх) бар'єрів, які існують у зовнішній торгівлі між двома країнами, зниження або хоча би наближення імпорتنих ставок до 0 % і однозначно відміну тих експортних мит, які існують в РФ. Як на мене, в Росії, скоріше за все, може бути серйозна політична мотивація підписання цієї угоди, однак вона не погодиться, зокрема в короткотерміновій перспективі, тобто до кінця 2012 р., на те, щоб абсолютно відмінити діючі експортні мита на енергоресурси і, перш за все, на газ. У цьому випадку Україна потенційно виграла б, підписавши цю угоду, хоча навряд чи ситуація зміниться», – стверджує О. Устенко.

За словами експерта, малоімовірно, що Росія в короткостроковій перспективі погодиться на скасування будь-яких бар'єрів для імпорту українських товарів на свою територію. «Навряд чи Росія захоче відмінити імпорتنі мита або навіть суттєво їх знизити, наприклад, для сільськогосподарських товарів, таких як цукор, зерно, а також на частину металургійної продукції», – додав експерт.

«Що стосується можливого програшу від угоди про зону вільної торгівлі з СНД для України, то існує невирішене питання щодо встановлення нульової ставки мит на ввіз автомобілів з території РФ в Україну і продукцію машинобудівної

галузі в зворотньому напрямку. Така ж проблема довго існувала під час наших переговорів з Європейським Союзом стосовно зони вільної торгівлі і тільки щойно була вирішена», – стверджує О. Устенко.

Зокрема, в Росії досить серйозно представлені іноземні виробники автомобілів і відкриття для України кордону з Росією, за словами експерта, буде значним ударом для автомобілебудування в Україні. «Втім, така ж ситуація виникає і при підписанні угоди про зону вільної торгівлі з ЄС», – уточнює О. Устенко.

Щодо можливих переваг для України у зоні вільної торгівлі з країнами СНД О. Устенко відзначає, що «скоріше за все, Росія не буде наразі вводити додаткові бар'єри для українського експорту так, як це відбувалося зовсім нещодавно, коли вводилися обмеження на експорт частини української продукції машинобудівної галузі, сталевих труб малого діаметру тощо. Ми також можемо виграти в короткотерміновій перспективі в тому, що Росія буде намагатися підтримувати дружні відносини у співпраці з українськими виробниками, але навряд чи будуть додатково виставлені нові поступки у торгівлі», – пояснює О. Устенко.

Говорячи про те, хто наразі зацікавлений у активізації зони вільної торгівлі з СНД, експерт зазначив, що ініціативу більшою мірою подає Росія. «Я думаю, що в Росії є явні переваги ініціації підписання такої угоди. Вона входить у новий політичний пік, адже наближаються вибори президента. Для Росії – це скоріше важливий геополітичний проект, ніж економічний», – зазначив він.

Політичний підтекст Угоди про ЗВТ очевидний і з огляду на позицію керівництва Росії, зокрема озвучену прем'єром В. Путіним перспективу політичної інтеграції – курсу на створення «Євразійського союзу». Це амбітне завдання В. Путін нещодавно сформулював у статті «Новый интеграционный проект для Евразии – будущее, которое рождается сегодня» у російській газеті «Известия». Зокрема, російський прем'єр заявив, що Митний союз і Єдиний економічний простір Росії, Білорусі і Казахстану – це лише початок великого інтеграційного процесу на базі СНД, кінцевою метою якого є ство-

рення Євразійського союзу. В одному з жовтневих телевізійних інтерв'ю В. Путін прямо заявив: «Радянський Союз розпався. А що таке Радянський Союз? Це Росія і є, тільки називалася по-іншому...».

Після підписання Україною договору про ЗВТ з СНД прем'єр-міністр Білорусі М. Мясніковіч назвав це «кроком до реалізації тих завдань, про які Владімір Путін написав у своїй статті». А експерт Інституту світової економіки і міжнародних відносин РАН О. Крилов заявив, що «підписання ЗВТ – це реальний успіх Росії... Україна, хоча й з обмовками, але все таки робить крок на Схід, а не на Захід».

До речі, 19 жовтня на засіданні Міждержавної ради ЄврАзЕС, на якій у якості спостерігача був присутній і М. Азаров, було вирішено підписати декларацію про формування анонсованого у відомій «інтеграційній статті» В. Путіна Євразійського союзу в грудні поточного року. Таким чином, підписана 18 жовтня угода про створення ЗВТ СНД, по суті, стала угодою про ЗВТ між Україною та Митним, а в перспективі Євразійським союзом. Крім України її підписали лише сім пострадянських держав, і є підстави вважати, що їх коло навряд чи розшириться. Представники Азербайджану, Узбекистану та Туркменістану заявили, що до кінця року будуть лише «вивчати можливість приєднання до угоди», а оскільки левову частку їх експорту складає нафта і газ, на яку ЗВТ не поширюється, а оподаткування імпорту традиційно слугує інструментом стимулювання внутрішнього виробництва, то цілком імовірно, що «вивченням» справа і обмежиться.

З іншого боку, Киргизія та Таджикистан, названі у відомій «інтеграційній статті» В. Путіна першочерговими кандидатами на членство в ЄСР, а потім Євразійському союзу, схоже, уже на шляху туди: рішення про приєднання Киргизії до Митного союзу ухвалене 19 жовтня на засіданні глав урядів ЄврАзЕС, а до Таджикистану 27 жовтня відбувся візит О. Лукашенка, який, серед іншого, обговорював питання щодо приєднання країни до МС.

Киргизія є членом Світової організації торгівлі, а значить, її вступ до МС створить неприємний прецедент для Києва. До-

тепер участь у СОТ була основним аргументом проти вступу України до МС. Як заявив секретар СОТ К. Роквелл, «Україна повинна дотримуватися узятих на себе зобов'язань, або провести переговори про їх зміну з 152 країнами – членами Світової організації торгівлі». Щоб домовитися з цими країнами про приєднання до СОТ, Києву знадобилося 15 років. Цілком можливо, що для того, щоб умовити їх погодитися на серйозну зміну умов торгівлі (у бік збільшення митних зборів: від діючих сьогодні в Україні 5,5 % до 8 % в МС), доведеться вести переговори ще довше. Спроба ж в односторонньому порядку проігнорувати раніше підписані в рамках СОТ договори буде коштувати українській промисловості та аграрному сектору втрати практично всіх наявних ринків, крім СНД. Очевидно, що подібний сценарій абсолютно неприйнятний.

«Так само, як і Україні, Киргизії для вступу до Митного союзу буде необхідно суттєво переглянути свої зобов'язання з митних ставок. Проте, враховуючи, що економіка цієї республіки набагато менша української, такий перегляд викличе менше заперечень з боку країн-членів СОТ, а значить, він більш реальний», – пояснив директор економічних програм Центру ім. Разумкова В. Юрчишин.

Питання вступу до Митного союзу України наразі не стоїть, проте деякі підстави для припущень експертів щодо руху в руслі російських геополітичних інтересів надав Прем'єр-міністр України М. Азаров, підписавши низку супровідних домовленостей, які стали неодмінною складовою угоди про створення ЗВТ в межах СНД. По-перше, М. Азаров на засіданні міждержавної ради ЄврАзЕС задовольнив раніше висловлюване побажання В. Путіна, повідомивши, що дав доручення Мінекономіки розглянути можливість приєднання України до технічних регламентів Митного союзу. На думку глави уряду, єдині технічні регламенти зовнішньоекономічної діяльності «спростять ведення бізнесу учасниками ринку, які працюють в рамках ЄврАзЕС». В. Путін з цього приводу відзначив, що це частина «домовленостей» і «дуже важливий крок» у напрямку інтеграції з Митним союзом.

Прес-секретар прем'єра РФ Д. Песков повідомив, що прем'єри В. Путін і М. Азаров домовилися опрацювати мож-

ливість здійснення взаєморозрахунків у рублях при проведенні торговельних операцій. Причому М. Азаров не просто визнав наявність таких домовленостей, а й інтерпретував їх як такі, що відповідають українським інтересам: «чим швидше – тим краще. Тому що кожен місяць завдяки відомій газовій угоді, – мільярд з валютних рахунків України знімається і перераховується до Росії».

Більшість експертів скептично поставилися до ідеї розрахунків з Росією у рублях. Так, В. Юрчишин назвав пропозицію переходу на взаєморозрахунки у рублях беззмістовною. Він нагадав, що найголовніші товари на світових ринках котуються у долларах, а рубль не є світовою валютою. Тим більше, враховуючи злети та падіння рубля хоча б цього року та припускаючи можливість переходу на рублі, ми автоматично створюємо проблеми залежності взаємних розрахунків від котувань в рублях. Це було би зрозумілим, якби в Україні був запас рублів. Але торговельне сальдо із РФ у нас вкрай негативне. Це означає, що ми дедалі більше потребуватимемо рублів, що ми повинні позичати у Росії рублі на набагато гірших умовах, бо процентні ставки там вищі, інфляція вища, ризики девальвації високі. Тобто вимальовується перспектива позичати у РФ, посилюючи боргові залежності від неї. А боргові залежності від Росії переходять у політичну площину. Це аж ніяк не вітається з точки зору політики розвитку, переконаний експерт. З ним також погоджуються І. Бураковський та директор «Центру ринкових реформ», экс-міністр економіки України В. Лановий.

Загалом учасники засідання Ради глав урядів СНД ухвалили 28 документів. Зокрема, підписано угоду про основні принципи політики в сфері валютного регулювання та валютного контролю в державах СНД, затверджено рішення про концепцію стратегічного розвитку залізничного транспорту країн СНД до 2020 р., підписано угоду про Єдину систему обліку громадян третіх держав та осіб без громадянства, що в'їжджають на територію країн СНД і угоду про порядок перегляду ступеня секретності відомостей, засекречених в період існування СРСР. Також ухвалено рішення про надання у 2012 р.

асигнувань на створення і розвиток об'єднаної системи ППО держав СНД.

Крім того, за словами урядового уповноваженого з питань співпраці з РФ, країнами СНД і ЄврАзЕС В. Мунтіяна, вже в наступному році можливе підписання нового договору - про вільну торгівлю послугами в рамках СНД. «Ми домовилися, що через шість місяців приступаємо до розробки цього договору, і я впевнений, що дуже швидко закінчимо роботу над ним», - сказав чиновник.

Якщо підписання нового договору про вільну торгівлю товарами не суперечить європейській інтеграції України, то подальші кроки в східному напрямку можуть зробити її неможливою, вважають деякі експерти. На думку першого заступника голови комітету Верховної Ради з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики, екміністра економіки С. Терьохіна, в угоді про вільну торгівлю послугами закладені значні ризики, оскільки це стане «де-факто вступом України до ЄЕП».

Утім, результат від Угоди про зону вільної торгівлі з країнами СНД для України, в першу чергу, залежить від того, чи буде вона ратифікована усіма країнами-учасницями. В українському політикумі питання її ратифікації поки що викликає суперечки. Підписуючи угоду у Санкт-Петербурзі, Прем'єр-міністр М. Азаров пообіцяв, що її ратифікація буде завершена до кінця року, і з 2012 р. вона вже почне діяти на повну силу. Документ дуже швидко розглянув Президент В. Янукович, і тепер його має ухвалити Верховна Рада. Ця швидкість дає експертам підстави припускати, що ратифікацією угоди Київ прагне переконати Росію у необхідності надання Україні знижки на постачання газу. Багато хто, навпаки, вважає, що Україна спробує отримати знижку, затягуючи час ратифікації.

Проте Москва має свої варіанти використання темпів ратифікації як елементу впливу на Україну. З урахуванням того, що наступного року в Росії вибори і В. Путін має намір і далі демонструвати зовнішньополітичні успіхи, на ратифікацію Росією Угоди можна сподіватися. Втім, не варто відкидати

варіант, коли Москва, у випадку невиправдання українською владою сподівання В. Путіна на угоду про ЗВТ як перший крок до повноцінної інтеграції України до Митного і Євразійського союзів, ратифікує угоду останньою, і лише у тому випадку, якщо інтеграції з ЄС дійсно не відбудеться.

Відповідальний секретар Комісії Митного союзу С. Глазьев заявив, що створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом може призвести до загроз ЗВТ у рамках СНД.

«Найголовніше нам не розгубити той потенціал співробітництва у зв'язку з подальшими змінами наших торговельних режимів із третіми країнами», — сказав С. Глазьев. Він зазначив, що існує загроза, пов'язана з тим, що кожна держава зберігає самостійність у пошуку третього партнера, з яким теж може створювати ЗВТ. «Загроза угоди ЗВТ із СНД виходить головним чином від того проекту угоди про ЗВТ з ЄС, який Україна зараз готує», — сказав С. Глазьев.

За його словами, у випадку, якщо буде створено реальні загрози для учасників ЗВТ із СНД, необхідно буде провести консультації з метою захистити спільний ринок. «А я думаю, ця загроза цілком реальна з урахуванням того, що у нас не дуже добре йдуть справи з адмініструванням правил походження товарів», — підкреслив він.

С. Глазьев також заявив, що Україна не проводила ні з ким консультацій з цього питання і цілком можливо, що їх може вимагати одна з країн СНД, яка підписала договір щодо ЗВТ. «І в цьому випадку, якщо уряди визнають, що виникає загроза для нашої взаємної торгівлі, наша угода почне розмиватися», — сказав російський політик.

У свою чергу урядовий уповноважений з питань співробітництва України з регіональними об'єднаннями В. Мунтіян зазначив, що загроза дійсно існує, але це питання чітко узгоджено при створенні ЗВТ з СНД. «Окрім того, це двосічна модель, оскільки можуть бути загрози і зі зворотного боку, не тільки від України... Але ми зробили все можливе, щоб ці ризики мінімізувати», — сказав В. Мунтіян.

Тим часом Комітет Верховної Ради з іноземних справ вважає проблематичним набуття чинності угодою про зону

вільної торгівлі Співдружності Незалежних Держав. Про це заявив перший заступник голови комітету Т. Чорновіл. Він повідомив, що на позачерговому засіданні комітету розглядалося питання підписання цієї угоди, за участю заступника міністра закордонних справ В. Майка. При цьому Т. Чорновіл зазначив, що, вислухавши інформацію заступника міністра і проаналізувавши сам документ, члени комітету вирішили, що він великою мірою вигідний Україні і не містить загроз перспективам її євроінтеграції. Однак при цьому комітет зробив висновок про наявність юридичних труднощів у набутті чинності цієї угодою.

Т. Чорновіл розповів, що ці труднощі полягають в тому, що три країни, які підписали угоду, є членами Митного союзу Єдиного Економічного Простору (Росія, Білорусь, Казахстан) і фактично не є суб'єктами міжнародного права у сфері міжнародного торгово-економічного співробітництва. «Тому що, підписуючи Митний союз, вони відмовилися від державного суверенітету в цілій низці питань. Тобто юридично члени Митного союзу не можуть підписувати подібних договорів, вони не можуть вступати в такі взаємини. Міг би сам Митний союз, як певна організація, як суб'єкт, підписувати», - пояснив він.

Крім цього, депутат зазначив, що існує також проблема можливої зміни доповнень до угоди Росією при її ратифікації цієї угоди.

Т. Чорновіл підкреслив, що статтею 21 угоди встановлюється, що застереження до угоди не допускаються. При цьому він зазначив, що термін «застереження» рідко вживається в міжнародному праві, а в тексті угоди немає трактування, що саме слід під цим розуміти. Також депутату важко було відповісти, коли парламент буде розглядати ратифікацію документа.

Що стосується Угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі з Євросоюзом, підписану 20 жовтня, вона є невід'ємною частиною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом - найбільш об'ємної і найскладнішої в історії України угоди, яка має визначити шлях розвитку країни на багато років наперед. Уповноважений українського уряду з питань євроінтеграції В. П'ятницький, порівнюючи угоди про вільну торгівлю з СНД і з ЄС, відзначив, що «це дуже різні угоди. З

ЄС – цивілізаційна, в СНД — всього лише рамкова». Урядовець, який також очолював українську делегацію на переговорах щодо членства у СОТ, також констатує, що угода про зону вільної торгівлі із ЄС містить не тільки принципи ведення торгівлі, але й порушує соціальні, екологічні питання, питання прозорості, що не властиві угодам із колишніми країнами Радянського Союзу.

ЗВТ СНД стосується тільки торгівлі товарами і передбачає якісь базові речі, в основному це нестягнення мит, і то з винятками. Коли ж ми говоримо про угоду про вільну торгівлю з ЄС, то там є розділи, яких у документі СНД взагалі не передбачено, наприклад «Сталий розвиток». Це і соціальні питання, і адаптація екологічних стандартів, на що в угодах про вільну торгівлю старого типу ніхто ніколи не звертав уваги. Сучасні ж угоди без цього неможливі, бо і торгівля, і виробництво впливають на довкілля. Але це змінює й умови конкуренції на ринку, бо при витратах коштів на захист довкілля собівартість товару вже буде іншою.

В Угоді про ЗВТ з ЄС йдеться також про базові речі на кшталт заборони на використання праці дітей або ув'язнених. У документі згадуються конвенції Міжнародної організації праці, які мають бути ратифіковані і впроваджені в наше законодавство. Більше того, ми говоримо про соціальний діалог, про діалог бізнес-бізнес, тобто про безліч понять, уже звичних для європейського суспільства, однак нових для нас, констатує В. П'ятницький.

Відповідаючи на питання, наскільки цей документ можна вважати інтеграційним, оскільки в преамбулі Угоди про асоціацію, судячи з усього, перспективи членства не буде, урядовий уповноважений сказав: «В економіці він абсолютно інтеграційний. Настільки, наскільки ми зможемо адаптуватися до системи правил Євросоюзу. Що глибше ми адаптуємося, то більше інтеграційним він буде». В. П'ятницький підкреслив, що «усе, що робитиметься в рамках Угоди, наближає нас до Європейського Союзу».

За його словами, робота над документом про поглиблену і всеохоплюючу вільну торгівлю (ЗВТ) з ЄС триває: узгоджені

лише принципові питання, тоді як залишилося ще безліч технічних деталей.

Урядовий уповноважений назвав унікальним той факт, що захисні заходи щодо експорту поєднуються зі скасуванням експортних мит. «У практиці інших угод такого немає, – підкреслив він. – Що стосується двосторонніх захисних заходів щодо автомобілів, то такої формули теж немає ні в корейській угоді, ні в інших, підписаних Євросоюзом».

Згідно з умовами Угоди, у взаємній торгівлі між Україною та ЄС жоден товар не виключається з лібералізації. На всі промислові товари Європейський Союз знижує мито до нуля з моменту набрання угодою чинності, тому будь-який промисловий товар можна сміливо везти в Євросоюз, природно, за дотримання певних умов. Зазвичай це умови технічного регулювання, які перебувають у сфері стандартизації, сертифікації, оцінки відповідності тощо.

З обох боків встановлено нульове мито на продукцію текстильної і швейної галузей із часу набрання чинності угодою. Для багатьох товарів, на які мито збереглося, передбачено перехідні періоди для поступового зменшення мит – три-п'ять років (максимум – до семи). Є тільки два винятки. Спеціальні режими – для автомобілів (групи 8703, тобто автомобілів для перевезення людей), а зі швейних і текстильних виробів – для товарів секонд-хенду. Стосовно останніх домовлено про поступове зниження мита до нуля за п'ять років, але при цьому застосовуватиметься система вхідних цін.

Зокрема, як повідомив директор департаменту міжнародних економічних відносин Міністерства аграрної політики і продовольства Т. Качка, обсяг безмитного імпорту європейських автомобілів до України становитиме 45 тис. одиниць на рік. Цей рівень В. П'ятницький назвав традиційним обсягом імпорту в базовому періоді 2005–2007 рр.

«Якщо імпорт в будь-якому подальшому році не досягатиме цього рівня, то ми, природно, не застосовуватимемо ніяких заходів. Якщо ж його буде перевищено, тоді застосовуватиметься ще один параметр – частка на ринку», – розповів чиновник. Починаючи з першого року роботи ЗВТ, частка автомобілів з

ЄС становитиме 20 % нашого ринку, а через шість років вона підвищиться до 25 %, уточнив Т. Качка.

Це означає, що навіть у разі зростання обсягу імпорту автомобілів з ЄС, наприклад, до 50 тис одиниць, захисні заходи у вигляді повернення 10 % мита не застосовуватимуться, якщо їхня частка на ринку залишиться менше 20 %. «Але якщо частка буде перевищена, ми маємо право запровадити мито у розмірі нині чинного. Правда, при цьому передбачена певна процедура консультацій, повідомлення. Це не буде спонтанним рішенням: скажімо, ось сьогодні досягли якогось рівня, а завтра запроваджується мито», – сказав В. П'ятницький. «Звичайно, якщо ми помітимо порушення в листопаді, то термін дії захисних заходів буде невеликий - близько місяця. Але наступного року ми також проведемо розрахунки - і якщо знайдемо порушення, то знову застосуємо захисні заходи», – пояснив Т. Качка.

У документі також зафіксовано, що обидві сторони не вдаватимуться до експортних мит, що було однією з обов'язкових вимог ЄС. Для товарів, які сьогодні є об'єктом експортних мит, складено графіки, описані в додатках до угоди. Для брухту чорних металів, великої рогатої худоби мита поступово знижуються протягом десяти років до нуля. Для насіння соняшника, шкур і брухту кольорових металів діятимуть трохи інші режими, розтягнуті на 15 років. Для кожного із цих товарів режим різний. Щодо насіння соняшника, зокрема, 15 років застосовуватиметься податок (а не експортне мито!), еквівалентний діючому експортному миту. Згідно з нашими зобов'язаннями в рамках СОТ воно знижується до 10 %, а потім застигає на 15 років. Експортне мито поступово знижується і заміщується додатковим збором, який компенсує різницю між преференційним новим митом і показником у 10 %. Тобто в перший рік мито 9 %, а додатковий збір – 1 %, потім мито 8 %, збір – 2 % і т. д. І все це розтягується на 15 років. Але якщо експорт в ЄС перевищуватиме певний обсяг, то ставка мита підвищиться до рівня, який застосовується у стосунках з СОТ. «Для насіння соняшнику граничний обсяг становить 100 тис. т на рік», – уточнив Т. Качка.

Щодо лому чорних металів ставка експортних мит також знижуватиметься на 1 п.п. в рік, проте без права застосування Україною додаткових захисних заходів.

За словами учасників ринку, досягнутий компроміс є прийнятним. «Враховуючи, що досі Україна наполягала на застосуванні перехідного періоду для зниження ставок на автомобілі, таке рішення однозначно є позитивним. Тим більше що в поточному році, за нашими розрахунками, з ЄС до України надійде близько 40–45 тис. автомобілів. Це відповідає граничному показнику», – пояснив гендиректор Всеукраїнської асоціації автоімпортерів і дилерів О. Назаренко.

«Позиція Євросоюзу щодо скасування Україною експортних мит від початку була дуже жорсткою, тому те, що нам вдалося домогтися не тільки перехідного етапу, а й права на використання захисних заходів – це успіх. А враховуючи, що обсяг виробництва насіння соняшнику в Україні становить 7–8 млн т, експорт в 100 тис т не є критичним», – зазначає гендиректор асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» В. Лапа.

Експерти не раз акцентували увагу на тому, що вступ України в ЗВТ ЄС може вдарити по українських виробниках, тому що вони не витримають конкуренції з європейською якістю товару. Вибір споживача буде йти на шкоду вітчизняному виробнику, вважають економісти. І якщо Росія робить ставку на перспективу під назвою «тут і зараз», то європейці постійно кажуть про потреби модернізувати українські підприємства, підвищуючи якість товару. І хоча процес модернізації є досить тривалим і дорогим, він дасть Україні нові виробничі потужності і шанс вважатися сильною промисловою країною в майбутньому. Малі ж витрати на модернізацію виробництва для «захоплення» східних ринків здатні ввести українську промисловість у період застою. У цьому контексті далекоглядність влади має величезне значення.

Вступаючи у зону вільної торгівлі з Євросоюзом, Україна отримує шанс на інструмент модернізації економіки, вважає, голова правління Інституту економічних досліджень та політичних консультацій І. Бураковський. Експерт виділяє декілька позитивних компонентів угоди про зону вільної

торгівлі для української економіки. «Зона вільної торгівлі з Європейським Союзом дасть можливість Україні забезпечити доступ українських товарів без мита на терени ЄС і в зворотньому напрямку – в Україну. Це, звичайно, створить конкуренцію для українських виробників, але такий доступ товарів – це абсолютне забезпечення відповідних споживацьких потреб. Також це і обмін послугами, що матиме суттєвий вплив на економіку України», – стверджує І. Бураковський.

«Звичайно, зона вільної торгівлі з ЄС – це не інструмент, який гарантує автоматичні вигоди і позитивні ефекти, це можливість, якою треба вміти скористатися», – додає експерт.

На думку виконавчого директора Міжнародного Фонду Блейзера О. Устенка, підписання угоди про зону вільної торгівлі з ЄС збільшить притік іноземних інвестицій в Україну, створить додаткові можливості для працевлаштування населення, а також запровадження нових технологій виробництва тощо. «У випадку невідписання цієї угоди втратиться можливість отримати потенціал та перспективи для економічного зростання України», – додав він.

Укладення договору про створення зони вільної торгівлі України і Європейського Союзу збільшить товарообіг України з експорту українських товарів у Європу, і це можна назвати позитивним сигналом, вважає фінансовий аналітик Е. Найман. У свою чергу, соціолог, засновник компанії «R&V Group» Є. Копатько переконаний, що переговори у Брюсселі - це рух вперед. «Брюссель зацікавлений у розвитку стосунків з Україною, а також демонструє інтерес, незважаючи на внутрішні політичні протиріччя. Критика, яка йде із заходу щодо України з приводу її внутрішніх подій, я думаю, не перешкодила веденню переговорів. Ми скоро зможемо побачити, як розвиватимуться стосунки, чи реальні наміри були у Брюсселю, щоб Україна стала ближча до європейської спільноти» – підкреслив Є. Копатько.

Отже, аналізуючи можливості та доцільність існування України між двома зонами вільної торгівлі, можна стверджувати, що отримані нею нові можливості з економічної точки зору є безсумнівним позитивом. Політичні ж аспекти досягнутих до-

мовленостей набувають важливого значення у геополітичному вимірі, який сьогодні зачіпає інтереси трьох міжнародних акторів – ЄС, Росії та України, яким, у кінцевому рахунку, доведеться визначитися щодо справжніх цілей і ключових стратегій своєї майбутньої зовнішньої політики у Східній Європі. І це має статися вже незабаром, оскільки підходять до завершення переговори про асоціацію та зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Підписання цих договорів, а особливо подальший процес їх ратифікації в парламентах ЄС та його держав-членів, імовірно піднімуть суспільну увагу до відносин Брюсселя, Києва і Москви, які, ймовірно, будуть і далі ускладнюватися в силу, з одного боку, великої кількості нових ініціатив Європейського союзу в Східній Європі, з іншого боку, на тлі триваючого прагнення Росії зміцнити зону свого впливу в Північній Євразії.

Угода про поглиблену і всебічну вільну торгівлю, якщо вона буде успішно підписана і ратифікована, стане найбільшим міжнародним договором, укладеним як ЄС, так і Україною. Якщо Росія не буде вести паралельну політику зближення з ЄС, європейсько-українська Угода про вільну торгівлю призведе до віддалення України від євразійського торгового простору, де домінує Росія. Політична асоціація та вільна торгівля, а також введення безвізового режиму рано чи пізно призведуть до так званих ефектів перетікання («spill-over-effects») в суспільствах як України, так і країн ЄС. Цілком можливо, що успішне ратифікування цих трьох угод і їх послідовне втілення створять зовсім нові критерії для оцінки місця України в Європі вже через десять років. Якщо всі поточні проекти між Києвом і Брюсселем будуть успішно імplementовані в наступні роки, членство України не тільки в ЄС, але і в НАТО цілком може знову з'явитися на порядку денному європейської політики.

Виходячи з цього прогнозу, експерти вбачають необхідність інтенсифікації Росією відносин з ЄС та перегляду її позицій щодо НАТО. Жодна із згаданих вище можливостей розвитку відносин України з ЄС не стане проблематичною, якщо Росія вступить до СОТ, введе безвізовий режим з країнами ЄС, зно-

ву почне тісно співпрацювати з НАТО, виведе свої відносини з ЄС на новий рівень і, нарешті, почне новий виток внутрішньої демократизації. У разі здійснення подібної схеми дій, в наступні роки Росія зможе інтерпретувати планомірну інтеграцію України в західні структури як процес, який одночасно приведе і до ближчої російсько-західної співпраці. Україна не повинна стати політичним, дипломатичним і культурним полем бою для нової «Великої гри» між Росією і Заходом у Східній Європі. Навпаки, послідовне включення України в західні інститути повинно розглядатися всіма трьома сторонами - Києвом, Брюсселем і Москвою – як невід’ємна частина створення нової загальноєвропейської системи безпеки, відкритого торгового простору та зони вільного переміщення, а також - з часом - нової трансконтинентальної співдружності демократичних цінностей у північній півкулі.

У цьому контексті цікавою є думка Прем’єр-міністра України М. Азарова, який вважає, що Україна стане каталізатором інтеграції країн Євросоюзу та СНД. За словами Прем’єра, політика балансування України між Брюсселем і Росією повністю виправдана: «Ми знаходимося між цими двома блоками і нам потрібно мирно співіснувати з обома». М. Азаров також відзначив, що через кілька десятків років ЄС і СНД почнуть інтегруватися і основні принципи, притаманні Євросоюзу, такі як свобода, права людини і демократія, стануть основоположними і для співдружності незалежних держав.

АКТУАЛЬНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ

С. Горова, мол. наук. співроб.

Новий виборчий закон під прицілом експертів

17 листопада у Верховній Раді України був прийнятий новий закон про вибори. За закон проголосували як представники провладної більшості, так і представники опозиції. Разом – 366 го-

лосів. Проти – лише шість. Парламент проголосував за змішану систему, за якою половина депутатів буде обиратися за партійними списками, а половина – в мажоритарних округах.

Даній темі й була присвячена прес-конференція представників політичної партії “Україна Майбутнього”, що відбулася в інформаційному агентстві УНІАН.

“Ми маємо новий закон про вибори, що мав би ще більш ґрунтовно закріпити демократичні принципи в нашій державі й найбільш відкрито і прозоро продемонструвати волевиявлення виборців нашої країни. Але єдиний позитив, який я вбачаю в цьому законі, це те, що він показує, хто є хто. Тобто – хто є в змові з владою. Щодо голосування БЮТ, можна зробити припущення, що на сьогодні Банкова має тотальний контроль над залишками БЮТу», – так прокоментував прийняття даного закону голова Київської обласної організації політичної партії “Україна Майбутнього” Т. Кривенко.

На думку голови Київської міської організації політичної партії “Україна Майбутнього” К. Веремійчука, парламент проголосував новий закон про вибори, що виводить Партію регіонів на фінішну пряму в процесі узурпації влади в руках однієї політичної еліти.

За його словами, незважаючи на це, деякі представники опозиції заявили про перемогу. “Це перемога опозиції та влади над тими громадянами, яких не влаштовують представлені в парламенті політичні партії”, – заявив К. Веремійчук і додав, що, на їх переконання, це також перемога парламентської опозиції та більшості над молодими партіями, що намагаються об’єднувати політичні сили не навколо лідера, а навколо певної ідеології.

“При цьому представники нашої парламентської опозиції виправдовуються, що голосування за цей закон було вимушеним, що той закон, який пропонувала влада, був ще гіршим”, – сказав голова Київської міської організації політичної партії “Україна Майбутнього”.

“Хочу заявити, що політична партія “Україна Майбутнього” не дасть владі так легко отримати перемогу. Ми будемо йти на вибори, ми будемо спонукати інші політичні партії до

об'єднання”, – наголосив, завершаючи свій виступ, К. Веремійчук і додав, що вважає прийняття закону про вибори каталізатором до об'єднання політичних сил.

Т. Кривенко повідомив, що під час виборів 2010-го року “Україна Майбутнього” пододала 3 %-й бар'єр у Дніпропетровську та сформувала опозицію. “Цей момент був також врахований партією влади і вона пролобіювала 5 %-й бар'єр в новому законі”, – сказав голова Київської обласної організації політичної партії “Україна Майбутнього”.

За його словами, йдучи на вибори, “Україна Майбутнього” презентує себе як партія, що несхожа на ті партії, які були до сьогоднішнього дня в Україні. Він додав, що це – не лідерський проект, а партія ліберального спрямування. І за основу своєї ідеології партія бере свободу людини, волевиявлення і верховенство права в державі.

Також Т. Кривенко, відповідаючи на запитання журналістів, зазначив, що базовим електоратом партії є молодь та підприємці. “За нашою ідеологією, ми пропагуємо мінімізацію участі держави в житті як людини, так і будь-якого підприємця”, – підкреслив він.

К. Веремійчук також додав, що у тих регіонах, де “Україна Майбутнього” представлена своїми депутатами, наприклад, у Дніпропетровську, рейтинг даної партії – на другому місці після Партії регіонів.

Щодо нового закону про вибори, то, його прийняття дещо по іншому коментують експерти. Так, як інформують ЗМІ, на думку голови правління Центру прикладних політичних досліджень “Пента” В. Фесенка, зміна правил виборів призведе до суттєвого оновлення депутатського корпусу. “Велика хвиля нових депутатів прийде саме через мажоритарні округи, – говорить експерт. – А за партійними списками – в першу чергу за рахунок нових політичних сил, які проведуть своїх депутатів до парламенту. Також ми побачимо нові обличчя, хоча і не так багато, в списку Батьківщини”.

У майбутньому парламенті питання голосування чужими картками не буде настільки драматичним, вважає експерт. “Тому що феномен кнопкодавів – наслідок закритих партійних списків, – упевнений він. – Крім того, структура Верховної

Ради стане більш складною і заплутаною. Це не буде якась одна керована більшість, а скоріше ситуативна. Можливо, ми побачимо більш самостійний парламент”.

В. Фесенко звернув увагу на те, що за зміну правил виборів проголосувала велика кількість депутатів – 366 осіб: «Головний плюс, звичайно ж, отримала та сила, яка просувала цей закон - Партія регіонів і в цілому парламентську більшість. Тому що змішана виборча система є внутрішнім компромісом як для більшості, так і для самої Партії регіонів – там були прихильники як пропорційної, так і мажоритарної системи. Але свій певний виграш, нехай менший, отримала і опозиція, зокрема процедурні поступки, які мінімізують вплив адміністративного ресурсу. До того ж збереження досить високого бар'єру в 5 % – це теж егоїстичний виграш високорейтингових політичних сил - Партії регіонів, “Батьківщини” і “Фронту змін”» (<http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2011/11/19/259566>, 19.11.2011).

Політолог вважає, що з нових політичних сил, окрім “Фронту змін”, 5 % бар'єр можуть подолати партія В. Кличка “УДАР” і, можливо, ВО “Свобода”. На його думку, у націоналістів починається стагнація рейтингу, що викликано помилками, які вчинила ця політсила в своєму регіоні. “Їх рейтинг останнім часом не зростає. А з рейтингом у три з невеликим відсотка шанс подолати 5 % бар'єр існує, але ризиків ще більше”, – вважає він.

У той же час шанси Комуністичної партії потрапити до Верховної Ради VII скликання експерт оцінює як високі. Проте можливий і варіант, що в наступному парламенті не будуть представлені комуністи і націоналісти. “Українське суспільство може відсіяти крайнє правих і крайнє лівих”, – не виключив В.Фесенко.

Політолог Д. Видрін впевнений, що склад Верховної Ради зміниться, але не надто радикально. “Оскільки політика має велику інерційну масу, і відразу поміняти еліту – це дуже рідкісний випадок в історії, – каже він. – Склад парламенту зміниться максимум на 30 %, і головний сегмент змін буде пов'язаний з мажоритаркою, оскільки по ній завжди прориваються яскраві і незвичайні люди”.

Експерт вважає позитивним повернення до змішаної виборчої системи. “Якщо з половини обраних за мажоритарними округами депутатів буде 20 неординарних - це вже добре. Іноді 10-20 депутатів вистачає на те, щоб переформатувати сенс парламенту, внести якусь нову хвилю. Тому повернення мажоритарки - головна наша надія на те, що будуть відбуватися зміни в бік яскравості і свідомості”.

В результаті прийняття нової редакції закону про вибори народних депутатів, швидше за все, виграють пропрезидентські політичні сили, вважає експерт групи компаній Research & Branding Group О. Ляшенко. “Принаймні в короткостроковій перспективі. Оскільки в багатьох мажоритарних округах прогнозовано отримають перемогу люди, тією чи іншою мірою орієнтовані на владу”, – вважає він.

“Але далі прогнозувати ситуацію складно, оскільки багато чого буде залежати від “якості” обраних депутатів, - говорить експерт. - Існує точка зору, що мажоритарників складніше перетворити на пересічних кнопкодавів, про що свідчить досвід парламентів обраних у 1998-2002 роках. Також більш жорстким буде відбір і до партійних списків”.

Таким чином, теоретично обрана за новим законодавством Верховна Рада має всі шанси в персональному відношенні виявитися більш якісною, ніж нинішній її склад, вважає О. Ляшенко. “Але судити про це можна буде, коли більш-менш проясниться склад учасників, як за партійними списками, так і за мажоритаркою”, – підкреслює він (<http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2011/11/19/259566>, 19.11.2011).

“Що стосується партійної частини нової Ради – цілком реальна зміна фракційного складу новообраного парламенту, як за рахунок збільшення прохідного бар’єру, так і в силу появи нових дійових осіб в українському політикумі. Зокрема, на сьогодні можна відзначити певну позитивну динаміку УДАРу В Кличка. Дещо знизилися шанси більш радикальних політичних сил. Але в цілому поки рано давати більш точні прогнози, тому що парламентська гонка ще не розпочалася. Поки можна говорити лише про передумови”, – резюмує експерт Research & Branding Group.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Євроінтеграція України означатиме для нашої держави початок фактично нової історії, перший своєрідний етап еволюції геополітичного характеру. Про це заявив Голова Верховної Ради України В. Литвин, відкриваючи сьогодні Сімнадцяте засідання Комітету з парламентського співробітництва Україна – Європейський Союз (КПС).

У своєму виступі В. Литвин назвав КПС не лише головним інструментом парламентського діалогу між Україною та Європейським Союзом, але й ключовою силою усього процесу європейської інтеграції нашої держави.

«Переконаний і дуже сподіваюсь, що 17-те засідання Комітету матиме особливе, доленосне значення в історії нашого міжпарламентського діалогу та стане своєрідною представницькою прелюдією до вирішального Саміту Україна-ЄС у грудні цього року», – сказав керівник парламенту. В. Литвин наголосив, що порядок денний засідання передбачає обговорення «найбільш принципових проблем європейської інтеграції нашої держави»: завершення переговорного процесу з підписання Угоди про асоціацію між нами та створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, питань візового діалогу, внутрішнього розвитку в Україні та ЄС, міжнародної політичної ситуації та багатьох інших сфер двостороннього партнерства.

«Певен, не буде перебільшенням сказати, що остаточне розв'язання проблем, які у рівній мірі непокоять Україну та ЄС у цьому порядку денному, відкривають шлях до безпрецедентного рівня інтеграції України з Європейським Союзом та у значній мірі переведуть Україну у правове поле ЄС, – наголосив він. – Звісно, це поставить перед Верховною Радою України багато додаткових завдань, але, я переконаний, це будуть відповідальні і водночас приємні завдання» (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 24.11).*

***

Голова Верховної Ради України В. Литвин вважає, що пропорційна система виборів позбавляє парламент лідерської функції. Таку думку він висловив, відповідаючи на запитання учасників Сімнадцятого засідання Комітету з парламентського співробітництва між Україною та ЄС, яке відбувається сьогодні в Києві. «Думаю, якби нинішній Верховній Раді довелось би брати на себе відповідальність у той мірі, в якій взяв на себе парламент під час президентських виборів у 2004 році, вона не змогла би виявити лідерську функцію», – зазначив В. Литвин. Причиною цього, вважає він, є те, що діюча Верховна Рада сформована за закритими партійними списками на відміну від парламенту 2002–2006 рр. склад якого обирався за змішаною системою.

Корінь проблеми керівник українського парламенту бачить у відсутності в Україні достатньої кількості справжніх, «створених природнім шляхом» політичних партій. «Дуже часто партії у нас створюються під сезон і на гроші олігархів, продаючи потім місця в своїх виборчих списках», – зауважив він, наголосивши на тому, що саме такий підхід позначається потім на якості депутатського корпусу.

За прогнозами В. Литвина, у виборах народних депутатів в 2012 р. братимуть участь мінімум 50 політичних структур. При цьому Голова Верховної Ради підкреслив, що він «проти штучної ліквідації політичних партій, але й проти штучного створення». Він висловив сподівання, що ситуація зміниться після того, як відбудеться цивілізоване структурування суспільства, і вибори до парламенту в 2017 р. вже відбуватимуться або за чисто мажоритарною системою, або за відкритими партійними списками (**Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)**. – 2011. – 24.11).

***

Голова Верховної Ради України В. Литвин вручив 22 листопада кращим представникам освітянської галузі щорічні Премії Верховної Ради України, відповідні дипломи і нагрудні знаки.

Нинішні 27 лауреатів удостоєні цієї Премії за вагомий внесок у розвиток галузі освіти та особливі успіхи у здійсненні навчання і виховання учнів, вихованців, слухачів (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)*. – 2011. – 22.11).

***

Голова Верховної Ради України В. Литвин 22 листопада під час зустрічі з Комісаром Ради Європи з прав людини Т. Хаммарбергом на його запитання щодо неоднозначного тлумачення проекту закону про захист суспільної моралі зазначив, що з прийняттям цього закону ніхто не поспішає.

«Загрози є у тлумаченні будь-якого закону», – зауважив він і додав, що закон «розрахований на розумних і думаючих людей, а не на дурнів».

За його словами, до цього законопроекту неоднозначне ставлення у суспільстві, однак така велика кількість критики наводить на думку, що його мало хто читав. В. Литвин повідомив, що у парламенті відбулись парламентські слухання на цю тему. За результатами цих слухань «вочевидь ясно, що хвиля розпусти, пропаганда насилля та низьких інстинктів несе загрозу національній безпеці України», підкреслив Голова Верховної Ради.

У цьому контексті керівник парламенту висловився за необхідність «змінити загальну атмосферу у суспільстві на таку, коли будуть цінуватись принципи і засади, коли нормально почуватиме себе людина». Ці принципи, за його словами, мають співвідноситись із фундаментальними засадами країни, вірою, з неписаними законами, за якими живе суспільство. «Поспішності з прийняттям закону не повинно бути», – сказав спікер парламенту.

Голова Верховної Ради України також висловив занепокоєння зменшенням потенціалу толерантності у суспільстві, яке яскраво виявляється у політиці: «Якщо ти зі мною не згоден – ти мій ворог». Це, за його словами, заважає законодавчій роботі (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)*. – 2011. – 22.11).

***

Голова Верховної Ради України В. Литвин наголошує на необхідності прийняття законів для країни, а не для окремих політиків чи під розстановку політичних сил. Про це він заявив під час зустрічі з Комісаром Ради Європи з прав людини Т. Хаммарбергом 22 листопада.

В. Литвин нагадав, що деякі політики, в залежності від того, у владі вони перебували чи в опозиції, за останні 10 років кардинально змінювали свою позицію щодо тих чи інших норм чинного законодавства, у тому числі і щодо жорсткості покарань, посилення відповідальності тощо. Голова Верховної Ради зазначив, що розділяє думку народних депутатів щодо необхідності приймати закони не під політичні настрої, що матиме негативні наслідки у майбутньому, а для країни в цілому. «Будь-які застереження, санкції з боку Європи не змінять ситуацію в Україні, поки не буде розуміння необхідності вести діалог і приймати закони не для конкретної людини, не для конкретної політичної сили, – сказав він. – Це головне для країни».

При цьому В. Литвин погодився із думкою Т. Хаммарберга щодо необхідності вжити заходів до покращення професіоналізму працівників правоохоронних органів та детальніше визначити їхні повноваження (**Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.11**).

***

Голова Верховної Ради України В. Литвин підтримує ідею запровадження у парламенті електронного документообігу замість паперового. Відповідаючи на запитання журналістів, В. Литвин зазначив, що вважає таке рішення правильним. За його словами, протягом однієї сесії на роздрукування законопроектів, які надходять до парламенту, витрачається щонайменше 20 т паперу. «А якщо поррахувати сюди роботу, експлуатацію розмножувальної техніки, заробітну плату, то це десь у рамках 400 тис. грн і більше», – додав він, зазначивши, що протягом скликання відбувається десять

сесій. «Помножте на десять відповідну суму, і побачите, які йдуть колосальні витрати», – підкреслив спікер парламенту (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.11).

***

Голова Верховної Ради України В. Литвин і Комісар Ради Європи з прав людини Т. Хаммарбергом під час зустрічі 22 листопада приділили значну увагу питанням комплексного реформування судової системи та правоохоронних органів в Україні на законодавчому рівні.

В. Литвин висловив думку, що новий Кримінально-процесуальний кодекс, закони про адвокатуру та про прокуратуру повинні розглядатися пакетно з тим, аби всі норми цих законодавчих актів були узгодженими.

Також, на його переконання, потрібно «кардинально переглянути» і Кримінальний кодекс, який був ухвалений десять років тому. «Сталінські норми для нас неприйнятні. Сторони захисту і звинувачення повинні бути рівними, не повинен домінувати звинувачувальний ухил, для цього потрібно прийняти новий цивілізований закон, який би відповідав міжнародним стандартам», - сказав спікер парламенту.

Говорячи про строки ухвалення відповідних законодавчих актів, В. Литвин сказав, що все залежатиме від термінів подання документів до парламенту (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.11).

***

Комітет з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи не підтримує проект закону про особливості створення державного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування.

Законопроектом (реєстр. № 9337-1) пропонується: визначити правові, економічні та організаційні особливості злиття Державної адміністрації залізничного транспорту України, підприємств, установ та організацій залізничного транспорту загального користування; розмежувати функції правонаступ-

ництва державного управління галуззю та виконання нею господарської діяльності.

Під час обговорення народні депутати висловили низку пропозицій та зауважень до проекту.

Зокрема, на думку членів комітету, у проекті доцільно передбачити положення щодо включення до складу комісії з припинення Державної адміністрації залізничного транспорту України аудитора з перевірки фінансової звітності та екологічного аудитора (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Комітет у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів підтримує проект постанови про проведення парламентських слухань на тему: “Виконання державою зобов’язань перед пільговиками: реалії сьогодення”.

Проектом постанови (реєстр. № 9350) пропонується провести 30 листопада 2011 р. в залі пленарних засідань Верховної Ради України парламентські слухання на тему: “Виконання державою зобов’язань перед пільговиками: реалії сьогодення”.

На засіданні зазначалося, що необхідність всебічного обговорення критичної ситуації зі станом дотримання законодавства в сфері соціального забезпечення громадян України виникла в зв’язку з прийняттям у першому читанні проекту закону “Про гарантії держави щодо виконання рішень суду” (реєстр. № 9127), положеннями якого передбачено суттєве скорочення обсягів соціальних гарантій громадянам країни.

Законопроектом, зокрема, пропонується більшість соціальних пільг та гарантій, право на які визначені законами України, як того вимагає Конституція України, встановлювати в розмірах та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів, “що фактично ставить норми соціального забезпечення в залежність від наповнення Державного бюджету та призведе до “ручного керування” урядом нормами законів”. До таких пільг та гарантій відносяться, зокрема, право на безкоштовний проїзд, пільги щодо оплати житлово-комунальних послуг та

користування квартирою, пільги стосовно придбання палива та користування послугами зв'язку тощо.

На думку членів комітету, при розгляді цього питання необхідно також звернути увагу на виконання державою зобов'язань перед такими пільговими категоріями осіб, як інваліди. Так, зокрема, зазначалося на засіданні, рівень фінансування санаторно-курортного оздоровлення інвалідів у цьому році становить 9,8 % від потреби, а в проекті закону "Про Державний бюджет України на 2012 р." – 8,9 %. Також, зауважив Комітет, не найкраще склалася ситуація з фінансуванням бюджетної програми щодо забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, рівень фінансування якої становить менш ніж 50 % від потреби. В недостатній мірі, за інформацією Комітету, фінансуються сьогодні також програми щодо забезпечення інвалідів автомобілями, фінансування громадських організацій інвалідів та ветеранів тощо (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 23.11*).

***

Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики рекомендує Верховній Раді направити на доопрацювання проект закону про засади державної регіональної політики.

Проектом (реєстр. № 6462) пропонується визначити основні правові, організаційні, економічні, соціальні, гуманітарні та екологічні засади державної регіональної політики для створення повноцінного життєвого середовища для людей на усій території України, забезпечення просторової єдності та сталого розвитку держави та її регіонів.

На думку членів комітету, у законопроекті відсутні дієві механізми узгодження інтересів суб'єктів регіональної політики. Це стосується як консультацій центральних органів виконавчої влади з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, так і узгодження державних, регіональних та місцевих інтересів, стратегій розвитку регіонів.

Народні депутати також звернули увагу на те, що врахування інтересів приватного бізнесу проектом взагалі не передбачено.

Члени комітету вважають, що законопроект містить й інші суперечливі норми, що дає підстави направити його до Комітету з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики на доопрацювання з наступним внесенням на повторне перше читання (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин рекомендує парламенту прийняти за основу законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо реєстрації місця проживання та місця перебування фізичних осіб в Україні.

Проектом (реєстр. № 9289) передбачається внести зміни до законів “Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні” та “Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей”, спрямовані на вдосконалення порядку реєстрації місця проживання та місця перебування фізичних осіб на території України.

Як зазначалося під час обговорення, запропоновані зміни передбачають можливість реєстрації місця проживання/перебування фізичних осіб за адресою відповідного спеціального закладу чи установи. У зв'язку з цим положення, що стосуються реєстрації бездомних осіб, пропонується виключити із закону “Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей”.

Автори законопроекту наголосили також, що з метою захисту прав дітей документом пропонується запровадити положення про обов'язковість реєстрації місця проживання дітей після державної реєстрації їх народження.

Задля захисту житлових прав фізичних осіб перелік документів, що подаються для реєстрації, передбачається доповнити й документами, які підтверджують право на проживання в житлі або в спеціалізованому закладі.

Документом також пропонується визначити коло осіб, місце перебування яких має бути обов'язково зареєстровано, та повноваження органів реєстрації. Крім того, законопроект містить норму щодо запровадження ведення баз даних реєстраційного обліку місця проживання та перебування фізичних осіб в Україні із застосуванням засобів державної інформаційної системи (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)*). – 2011. – 23.11).

***

Комітет у закордонних справах не підтримує проект закону про внесення змін до Кодексу торговельного мореплавання України (щодо плавання спортивних і прогулянкових суден під прапорами іноземних держав). Проектом (реєстр. № 8788) пропонується врегулювати деякі питання плавання спортивних суден, прогулянкових суден та суден, які використовуються з метою туризму і відпочинку, під прапорами іноземних держав внутрішніми водними шляхами України.

Зокрема, законопроектом передбачається надання зазначеним суднам відповідного дозволу, встановлення правил та переліку обов'язкових документів для окремих категорій таких суден при плаванні на внутрішніх водних шляхах України та звільнення окремих категорій таких суден від обов'язкового лоцманського проведення.

Комітет вирішив не підтримувати законопроект зважаючи на те, що “азначені питання можуть бути врегульовані відповідною постановою Кабінету Міністрів і не потребують прийняття закону” (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)*). – 2011. – 22.11).

***

Комітет з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення зміни до Податкового кодексу України (щодо оподаткування операцій з дорогоцінними металами за участю Національного банку України).

На засіданні Комітету зазначалося, що законопроект (реєстр. № 9441) спрямований на створення сприятливих умов для поповнення Національним банком України золотовалютних резервів держави, стимулювання запровадження та функціонування нових інвестиційних інструментів, підтримку стабільності національної валюти України.

Під час обговорення члени комітету висловили зауваження щодо необхідності доопрацювання законопроекту в частині звільнення від оподаткування податком на доходи фізичних осіб доходів, одержаних фізичними особами від здавання брухту дорогоцінних металів Національному банку, а також в частині звільнення від податку на додану вартість постачання послуг, пов'язаних з розвідкою, видобутком, виробництвом та використанням дорогоцінних металів (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.11*).

***

Комитет Верховной Рады предлагает украинскому правительству ряд путей расчета по долгам с пенсионерами-”чернобыльцами”. Об этом заявил внефракционный депутат, глава Комитета по вопросам экологической политики, природопользования и ликвидации последствий Чернобыльской катастрофы А. Семинога в эфире 5 канала. “Идея наших депутатов, нашего комитета – выпустить облигации внутреннего займа для погашения этой задолженности”, – заявил он. Также он добавил, что депутаты предлагают дать право рассчитываться этими государственными долгами за коммунальные услуги.

Ранее сообщалось, что Министерство социальной политики планирует проверить законность статусов ликвидаторов Чернобыльской АЭС, которые были присвоены после 1998 г. Накануне на заседании Кабинета Министров Украины было принято постановление о повышении пенсионных выплат для граждан, пострадавших вследствие Чернобыльской катастрофы. В целом средний размер пенсий будет повышен с 1815 грн до 4129 грн уже с 1 января 2012 г. (*МинПром – ин-формация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 24.11*).

***

Мораторий на продажу земли можно снимать только после принятия всех нормативных правовых актов, регулирующих этот рынок. Об этом заявил народный депутат от Партии регионов, представитель Президента в Верховной Раде Ю. Мирошниченко в эфире 5 канала. “Мы не должны жить надеждами на продление моратория относительно рынка земли. Сейчас в Украине сложилась ситуация, когда непосредственные владельцы земли (крестьяне) не могут быть ее эффективными распорядителями. Нынешняя же “консервация ситуации” не идет на пользу ни самим собственникам, ни той земле, которой они владеют”, – отметил депутат.

По его словам, речь идет о том, чтобы создать цивилизованный рынок земли. Ввести условия, при которых наши черноземы будут эффективно обрабатываться и одновременно получают максимальную защиту от истощения. Но главное, чтобы при этом не нарушались интересы нынешних землевладельцев – крестьян.

Ю. Мирошниченко подчеркнул, что парламент не будет медлить – и уже на следующей пленарной неделе рассмотрит доработанный правительственный законопроект в первом чтении. А до конца этой сессии, возможно, даже примет его в целом. “Мораторий нельзя отменять до того момента, пока мы не примем все нормативно-правовые акты, регулирующие рынок земли. И, скорее всего, процесс купли-продажи будет непосредственно предусмотрен уже с 2013 г.”, – резюмировал депутат (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Для України є принципово важливим відображення в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом перспектив вступу нашої держави до ЄС. Про це заявив Президент України В. Янукович на п'ятому засіданні Ради Президентів України та Литви. «Це питання для нас дуже важливе і

принципове. Україна наполягає на тому, щоб у цій Угоді були відображені перспективи вступу України в ЄС. Іншої Угоди вже ніколи не буде – такого у практиці Європейського Союзу немає – тому та Угода, яка є, для нас є стратегічною і дуже важливою», – підкреслив глава держави. «Важливо, щоб ця Угода увібрала всі ті моменти, які будуть стимулювати розвиток наших відносин і, звичайно, створювати мотивації для процесу реформ в Україні», – наголосив В. Янукович.

Президент наголосив, що в питаннях економічної інтеграції з ЄС Україна вже досягла досить високих результатів - практично завершені переговори щодо створення всеохоплюючої зони вільної торгівлі, виконано першу частину дорожньої карти щодо лібералізації візового режиму. «Сподіваюся, що під час грудневого саміту (Україна – ЄС) ми отримаємо вже другу частину і будемо далі просуватися в цьому напрямку», – зазначив глава держави (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2011. – 22.11).*

***

Україна та Росія продовжують переговорний процес щодо вирішення газових питань. Про це Президент України В. Янукович заявив під час п'ятого засідання Ради Президентів України та Литви.

«З двох сторін є рух назустріч, але процес ще далеко не завершено», – сказав глава держави. Він додав, що газове питання залишається важким для України, оскільки ціна на газ впливає на економічну та соціальну ситуацію в країні, зокрема на формування тарифів у житлово-комунальному господарстві (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2011. – 22.11).*

***

Україна і Литва демонструють прогрес у розвитку своїх двосторонніх відносин. Про це заявив Президент України В. Янукович під час п'ятого засідання Ради Президентів України і Литви. «Нам багато чого вдалося досягти на двосторонньому рівні, передусім зростає товарообіг між нашими

країнами. Цього року він може сягнути 1 млрд доларів», – сказав глава держави. Він додав, що під час двосторонньої зустрічі зі своєю литовською колегою обговорив питання двосторонньої співпраці, а також низку стратегічних питань, які стосуються інтеграції України в ЄС та ролі Литви в цьому процесі.

Глава держави високо оцінив ефективність таких інструментів поглиблення двосторонньої взаємодії, як регулярні бізнес-форуми та робота міжурядової українсько-литовської комісії з питань торговельно-економічної та науково-технічної співпраці. «Цю роботу потрібно продовжувати і вдосконалювати», – наголосив В. Янукович. Президент також звернув увагу на поступове вдосконалення договірної бази між Україною та Литвою (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*. – 2011. – 22.11).

***

У присутності Президента України В. Януковича та Президента Литовської Республіки Д. Грібаускайте відбулося підписання ряду двосторонніх документів. Було підписано:

- Протокол п'ятого засідання Ради Президентів України і Литовської Республіки;
- Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством інфраструктури України і Міністерством транспорту і комунікацій Литви;
- Програму співробітництва в галузі науки та технологій між Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України та Міністерством освіти та науки Литви на 2011–2015 рр.;
- План консультацій між МЗС України та Литви на 2012–2013 рр. (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*. – 2011. – 22.11).

***

Україна і Литва продовжать працювати над наповненням своїх стратегічних відносин конкретним змістом.

Про це сказав Президент України В. Янукович у своїй заяві після п'ятого засідання Ради Президентів України та Литовської Республіки.

«Головний принциповий результат сьогоднішніх зустрічей – подальше практичне наповнення стратегічного партнерства між нашими державами», – підкреслив В. Янукович. Він додав, що в ході переговорів сторони обговорили весь комплекс актуальних питань співробітництва та визначили його пріоритетні напрями як у двосторонньому вимірі, так і в більш широкому європейському контексті.

За словами Президента, значну увагу сторони також приділили визначенню шляхів активізації економічної взаємодії. «Впевнений, що українсько-литовський бізнес-форум стане черговим важливим кроком до поглиблення інвестиційного співробітництва», – сказав В. Янукович (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.11).

***

Україна та Литва мають значний потенціал для співпраці в галузі сільського господарства. Про це заявив Президент України В. Янукович після п'ятого засідання Ради Президентів України та Литовської Республіки.

«Перспективними напрямками активізації взаємодії є збільшення поставок українських зернових, розширення співробітництва в питаннях селекції сільськогосподарських культур та племінної справи, рибпромислової галузь», – сказав глава держави. Ще одним перспективним напрямом співпраці Президент назвав енергетику.

Говорячи про українсько-литовське співробітництво в гуманітарній сфері, В. Янукович зауважив: «Маємо спільне бачення необхідності активізації взаємодії на рівні навчальних закладів та науково-дослідних установ двох країн. Ми також прагнемо всебічно розвивати двосторонні обміни в галузі культури» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.11).

***

Президент привітав співвітчизників з Днем Свободи. «Свобода, Незалежність, Соборність – це ті неперехідні цінності, які завжди були, є і будуть шановані в Україні.

Ми маємо робити все належне для їх зміцнення, адже на них збудовано фундамент нашої Держави», - ідеться у вітанні Президента України В. Януковича (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.11).

***

Медики найближчими днями нададуть всю необхідну медичну допомогу Ю. Тимошенко. Про це заявив Президент України В. Янукович, відповідаючи на запитання журналістів під час прес-конференції після п'ятого засідання Ради Президентів України та Литви.

«Ці медичні послуги доведеться надавати в медзакладах Києва. Мабуть, це буде зроблено сьогодні-завтра, в найближчі дні», – зазначив глава держави. Президент наголосив, що медики та інші особи, відповідальні за стан здоров'я Ю. Тимошенко, мають приділити цьому питанню максимум уваги. «Я зранку цікавився цим питанням, мав розмови з міністром охорони здоров'я, з Генеральним прокурором, з міністром внутрішніх справ. Я звернув їх увагу на те, щоб вони скільки необхідно приділили увагу цьому питанню», – повідомив В. Янукович.

Президент водночас зазначив, що не може коментувати рішення суду, вже ухвалене у справі Ю. Тимошенко. «Я не маю права коментувати – наскільки справедливо чи несправедливо було прийнято це рішення. Ще не закінчено процес, ще залишається рішення апеляційного суду», – сказав він (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.11).

***

Президент Литви Д. Грібаускайте під час бізнес-форуму позитивно оцінила результати своїх зустрічей, у тому числі підписані документи. Вона висловила переконання, що

міждержавні економічні відносини дуже важливі, оскільки вони є базою для політичних взаємин.

«Я це відзначаю особливо тому, що не завжди політичний цикл розвитку відносин співпадає з економічним циклом. Я дуже хочу, щоб економічний цикл не охолоджувався, щоб він був інтенсивним, був базою подальшого потепління і пришвидшення політичного циклу», – підкреслила Президент Литви.

Президенти України та Литви готові сприяти роботі представників бізнесу, підкреслила Д. Грібаускайте. «Для нас дуже важливим є економічне співробітництво між державами», – додала вона.

Президент Литви зокрема позитивно оцінила підписаний сьогодні Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством інфраструктури України і Міністерством транспорту і комунікацій Литви. «Він дуже важливий для інтеграції України в європейську спільноту, для економічного розвитку між нашими країнами», – сказала Д. Грібаускайте (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.11).

***

У рамках реалізації адмінреформи та дерегуляції економіки в Україні вже ліквідовано близько 12 тис. підприємств, які надавали не передбачені національним законодавством адміністративні послуги. Про це заявив Президент України В. Янукович під час українсько-литовського бізнес-форуму. «Кількість адмінпослуг найближчим часом буде відрегульовано, вони будуть визначені законом», – підкреслив глава держави. Він наголосив, що таким чином буде покладено край практиці, коли те чи інше відомство «вигадувало» певні платні обов'язкові адміністративні послуги.

Президент також зазначив, що в рамках адмінреформи відбувається скорочення кількості чиновників. «Важко розстаються чиновники зі старою системою – і ми це прекрасно розуміємо», – додав В. Янукович (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.11).

***

Автоматичне відшкодування ПДВ в Україні вже отримують близько 70 % підприємств-експортерів. На це звернув увагу Президент України В. Янукович під час українсько-литовського бізнес-форуму.

«Близько 70 % підприємств-експортерів працюють у режимі автоматичного повернення ПДВ. Ми збільшимо кількість таких підприємств», – сказав глава держави, нагадавши про наявність чітких критеріїв, що дозволяють підприємствам отримувати відшкодування цього податку автоматично. «Ми працюємо над дерегуляцією різних процесів у державі. Це процес болючий, тому що пов'язаний з корупцією. Однак цей процес триває», – також підкреслив Президент.

За словами В. Януковича, влада докладатиме всіх зусиль для скорочення кількості регуляторних актів (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.11).

***

Президент України В. Янукович переконаний, що практика закриття шкіл у шахтарських селах, селищах та поселеннях, де недостатньо дітей, щоб за нинішніми нормами утримувати школу – непродумана і завдає багато проблем як батькам, так і дітям. На думку глави держави, людям у невеликих поселеннях, наприклад, у шахтарських селищах, і так живеться нелегко. Народжуваність падає і через те, що важко з роботою, що молодь роз'їжджається. У таких умовах, вважає Президент, треба, щоб влада допомагала, створювала більш сприятливі умови, а не ще більше ускладнювала людям життя.

Президент доручив урядові негайно відмовитися від практики непродуманого закриття шкіл. Зокрема Президент вимагає внести в закон про загальну середню освіту менший показник наповнюваності класів. Це дасть можливість зберегти школи. Також глава держави вважає необхідними такі зміни у фінансуванні малокомплектних шкіл, які дали б їм мож-

ливість нормально функціонувати. Президент розпорядився внести зміни в Державну цільову програму «Шкільний автобус», які дали б можливість краще забезпечувати шахтарські школи необхідним транспортом.

У дорученні Президента є й інші вимоги для нововведень, які дозволять зберегти школи у шахтарських селищах (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2011. – 22.11).*

***

Президент України В. Янукович створив робочу групу з питань реформування прокуратури та адвокатури і затвердив її персональний склад. Відповідне розпорядження глава держави підписав 22 листопада.

Робоча група має підготувати узгоджені пропозиції щодо реформування прокуратури та адвокатури – з урахуванням загальноновизнаних міжнародних демократичних стандартів, забезпечити виконання зобов'язань України перед Радою Європи відповідно до п. 28 ч. 1 ст. 106 Конституції.

Керівником робочої групи призначений радник Президента – керівник Головного управління з питань судоустрою Адміністрації Президента А. Портнов.

До діяльності робочої групи також можуть залучатися працівники центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій (за погодженням з їх керівниками). Згідно з розпорядженням Президента, у двомісячний строк робоча група має підготувати та подати пропозиції щодо реформування прокуратури та адвокатури (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2011. – 23.11).*

***

Посилення політичного діалогу між Україною та Ізраїлем сприятиме активізації двосторонніх зв'язків у різних сферах українсько-ізраїльського співробітництва. На цьому наголосив Президент України В. Янукович в інтерв'ю ізраїльській газеті «Гаарец» (Haaretz) перед своїм візитом до Ізраїлю.

«Цей візит – можливість продовжити політичний діалог між Україною та Ізраїлем на найвищому рівні. Це завжди дає поштовх активізації і культурних, і економічних зв'язків. Я впевнений, що ми на практиці реалізуємо ту політику, яку задекларували», – сказав глава держави.

Під час інтерв'ю Президент відповів на низку запитань, які, зокрема, стосувалися зовнішньої політики України, підготовки до фінальної частини Євро-2012. Інтерв'ю буде опубліковане наступного тижня (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua).* – 2011. – 23.11).

***

Президент України В. Янукович привітав з Днем народження Предстоятеля Української Православної Церкви Митрополита Київського і всієї України Володимира.

Свої вітання глава держави передав під час відвідання Його Блаженства у лікарні (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua).* – 2011. – 23.11).

***

Прем'єр-міністр М. Азаров особисто суворо попередить виробників продуктів харчування, яких ввіймали на випуску неякісної продукції. Про це він заявив після відвідання Української лабораторії якості і безпеки продукції АПК.

Глава уряду наголосив, що він свідомо на перший раз не називає торговельні марки, оскільки оприлюднення їхніх назв буде антирекламою та нанесе їм збитки. Водночас Прем'єр-міністр пообіцяв назвати несумлінних виробників, якщо вони не виправлять ситуацію.

М. Азаров також додав, що відповідальність за якість продукції, окрім виробників, будуть нести й реалізатори продукції. «Виробник повинен серйозно відповідати за продукцію, яку він випускає. Водночас реалізатор продукції також повинен нести відповідальність за те, що продає. Не тільки виробник, а й реалізатор, продавець, торговельні мережі, магазини повинні відповідати за якість продукції», – зазначив глава уряду. При цьому він підкреслив, що в країні буде встановлена жорстка відповідальність за якість продукції

як виробників, так і реалізаторів. Також буде розширено мережу сертифікованих лабораторій з перевірки якості продукції (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 22.11).*

***

Найперше, що повинен зробити уряд – ліквідувати юридичні прогалини та фактичну відсталість нашого законодавства в сфері захисту прав споживачів. На цьому наголосив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів 23 листопада, де було розглянуто питання забезпечення належного контролю за дотриманням прав споживачів.

5 липня 2011 р. втратив чинність Декрет Кабінету Міністрів, який регулював, зокрема, питання перевірки виробників продовольчої продукції. Це призвело до того, що сфера фактично залишилася поза контролем.

«А куди ж тим часом дивилась Держспоживінспекція? – поставив запитання М. Азаров. – Чому досі не розглянуто у Верховній Раді проекти законів «Про внесення змін до законів України та Декрету Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» та «Про внесення змін до законів України щодо декларації про відповідність?»».

Прем'єр-міністр України поставив вимогу голові Держспоживінспекції С. Орехову «виправити неприпустимі прорахунки в підготовці нормативної бази для такої важливої і чутливої сфери, як захист прав споживачів».

«Нам треба негайно переглянути регуляторну політику Кабміну в цій сфері», - зазначив глава уряду (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 23.11).*

***

М. Азаров розраховує на допомогу громадських організацій у створенні надійної системи державно-громадського контролю за якістю товарів. На цьому наголосив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів 23 листопада. Прем'єр-міністр зазначив, що уряд максимально дерегулює підприємницьку діяльність, забезпе-

чує повну свободу, за виключенням двох сфер – коли йдеться про здоров'я і безпеку громадян. «Тут контроль, виходячи з ситуації, навпаки треба посилювати», – наголосив М. Азаров.

М. Азаров повідомив, що хоча систему управління якістю розробляють фахівці, він вже 25 листопада буде радитися щодо цього з громадськими організаціями споживачів. «І в будь-якому разі буду просити їх взяти активну участь у створенні надійної системи державно-громадського контролю за якістю товарів, які виробляються і продаються в Україні», – зазначив глава уряду. При цьому він відзначив конструктивну активність громадських організацій і просто споживачів, які стали активно боротися за свої права (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2011. – 23.11).

***

Україна гарантує об'єктивний контроль якості і безпеки тих товарів агропромислового комплексу, які експортує і які дозволяє для використання на внутрішньому ринку. Про це заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України 23 листопада.

Глава уряду особисто познайомився з роботою Української лабораторії якості і безпеки продукції АПК Національного університету біоресурсів і природокористування. Він наголосив на технічній досконалості лабораторії, що в свою чергу дозволяє гарантувати об'єктивність та всебічність досліджень. Лабораторія сертифікована за міжнародними правилами, результати випробувань у ній визнаються за кордоном.

«Ми можемо бути цілком задоволені, що створили в державі таку науково-дослідну установу: технічно досконалу лабораторію, яка сертифікована за всіма міжнародними правилами, надає висновки, які безумовно визнаються за кордоном», – наголосив М. Азаров (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2011. – 23.11).

***

Уряд під час засідання ухвалить ряд рішень, спрямованих на реалізацію урядової політики з підвищення соціального

захисту. Про це повідомив Прем'єр-міністр М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України.

Зокрема, за його словами, буде прийнято рішення щодо вдосконалення Порядку надання дотацій роботодавцям за рахунок коштів Фонду соціального захисту на створення спеціальних робочих місць для інвалідів: «Це дасть змогу підвищити зацікавленість працедавців для працевлаштування інвалідів».

Також буде прийнято ряд рішень, які врегулюють надання гарантованої безоплатної правової допомоги. Як наголосив М. Азаров, таку допомогу будуть отримувати найбільш незахищені категорії громадян.

За повідомленням Прем'єр-міністра, сьогодні уряд затвердить Порядок обчислення страхового стажу, що дає право на призначення грошової допомоги при виході на пенсію працівникам освіти, охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення та механізм виплати цієї допомоги. М. Азаров нагадав, що одноразова виплата складає 10 місячних пенсій.

Крім того, уряд обговорить Порядок обчислення пенсій особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. «Планується, що з 2012 р. в три етапи буде проводитися збільшення розмірів пенсійних виплат. Підвищено буде не тільки мінімальний розмір пенсії, але і розмір щомісячної додаткової пенсії за шкоду, заподіяну здоров'ю особам, які належать до учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС», – поінформував М. Азаров (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2011. – 23.11).

***

Прем'єр-міністр України Н. Азаров піднімет пенсії чорнобильцям. Об этом сообщил Премьер-министр Н. Азаров во время заседания Кабинета Министров Украины.

Правительство Украины с 2012 года планирует в три этапа провести увеличение пенсий ликвидаторам аварии на Чернобыльской АЭС, представители которых в последнее время по всей стране проводят массовые акции протеста против сокращения льгот. “Мы обсудим новый порядок расчета пенсий лицам, которые пострадали впоследствии чернобыльской ка-

тастрофы. Планируется, что с 2012 г. в три этапа будет проводиться увеличение ее размеров”, – заявил Премьер-министр Украины Н. Азаров (*TopMedia* (<http://topmedia.com.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Уряд спільно зі Всеукраїнською громадською організацією інвалідів «Союз Чорнобиль України» домовилися про спільні дії, спрямовані на посилення соціального захисту ліквідаторів та постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС. Про це під час брифінгу в Кабінеті Міністрів повідомив віцепрем'єр-міністр України, міністр соціальної політики С. Тігіпко.

«Ми дуже багато працювали з чорнобильськими організаціями. На засіданні уряду було прийнято рішення про підвищення пенсійних виплат для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Це рішення передбачає низку заходів щодо поліпшення соціального захисту цієї категорії людей», – заявив С. Тігіпко.

Так, за словами урядовця, середні пенсії інвалідів-ліквідаторів з 1 січня 2012 р. зростуть із 1815 до 4129 грн. Збільшення відбудеться насамперед за рахунок осучаснення пенсій інвалідам-ліквідаторам на базі 2006 р. (як це вже зроблено для всіх інших пенсіонерів) та підвищення додаткової пенсії за шкodu, заподіяну здоров'ю.

Також підвищення виплат буде стосуватися дітей, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи. З 2012 р. вони будуть отримувати 994 гривні пенсії замість нинішніх 380 грн.

Як зазначив С. Тігіпко, передбачено також збільшення виплат для інвалідів з числа потерпілих від Чорнобильської катастрофи, чії пенсії досі були найнижчими серед усіх інвалідів та не індексувалися. «Ми передбачаємо встановити виплати на рівні діючих пенсій для інвалідів загального захворювання. Для першої групи це складе 1553 грн, II групи – 1294 грн, III групи – 1225 грн», – повідомив віцепрем'єр-міністр.

Урядовець також наголосив, що заплановано підвищення виплат до 3750 грн для непрацевдатних осіб, які втратили годувальника, та збільшення розміру додаткової пенсії для потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи на 20 %.

Додаткові видатки на підвищення чорнобильських виплат становитимуть 1,9 млрд грн, а зростати пенсії почнуть уже з січня 2012 р. С. Тігіпко зазначив, що за пропозицією організації «Союз Чорнобиль України» найближчим часом буде скорочено кількість міжвідомчих експертних комісії, які встановлюють зв'язок захворювання людини з Чорнобильською катастрофою, та включено до їх складу представників чорнобильських організацій (Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 23.11).

***

Ухвалення ініційованих Міністерством соціальної політики України законопроектів про впровадження податку на багатство та оподаткування операцій з офшорними зонами дозволить отримувати додатково близько 4 млрд грн щороку на виплати пенсій. Про це на брифінгу в Кабінеті Міністрів заявив віце-прем'єр-міністр України, міністр соціальної політики С. Тігіпко.

«Сьогодні ми передбачили збільшення пенсійних виплат інвалідам-ліквідаторам наслідків аварії на ЧАЕС на 1,9 млрд грн. Якщо законопроекти про оподаткування багатства і операцій з офшорами будуть прийняті, бюджет Пенсійного фонду отримає значні додаткові кошти для збільшення соціального захисту найвразливіших категорій населення», - наголосив С. Тігіпко.

Урядовець зазначив, що надходження від податку на багатство очікуються на рівні 800 млн грн щороку. Крім того, до 3 млрд грн планується залучити від оподаткування операцій з офшорами і розширення переліку цих зон із нині діючих 33 до 68.

С. Тігіпко наголосив, що законопроекти щодо введення податків на багатство та операції з офшорами вже проходять громадське обговорення на сайті Міністерства соціальної

політики та його сторінці у Facebook. «Люди активно включилися в обговорення. Ми отримуємо сотні пропозицій, які ми узагальнимо, та будемо включати до законопроектів», - зазначив урядовець (*Урядовий портал (www.kmti.gov.ua)*). – 2011. – 23.11).

***

Бюджетний розпис Міністерства фінансів України зі збору платежів до загального фонду державного бюджету виконано на 102,7 %. Про це повідомив Голова ДПС України О. Клименко.

За оперативними даними протягом січня – жовтня 2011 р. до загального фонду державного бюджету зібрано 148,2 млрд грн.

«Збір платежів у цьому році перевищує минулорічні показники на 53,4 млрд грн, або в 1,6 раза. Податку на прибуток надійшло 41,4 млрд грн, рентних платежів – 13,1 млрд грн, податку на додану вартість зібрано 63,2 млрд грн», – зазначив О. Клименко.

До Зведеного бюджету України сплачено 213,5 млрд грн платежів, які контролюються податковими органами. Приріст до минулого року – 53,5 млрд грн. До державного бюджету сплачено 153,7 млрд грн (додатково – 48,8 млрд грн), місцевих бюджетів – 59,8 млрд грн (додатково – 4,7 млрд грн) (*Урядовий портал (www.kmti.gov.ua)*). – 2011. – 23.11).

***

На виконання доручення Президента з вересня 2011 р. Держземагентство веде кампанію з ліквідації затримок видачі державних актів на право власності земельною ділянкою. На сьогодні усі обласні управління Держкомзему відзвітували про 100 % погашення заборгованості, за виключенням Київської області (92 %). В результаті кампанії видано понад 220 тис. заборгованих актів, на які громадяни чекали роками і не могли отримати у період з 2003 по 2010 рр.

Голова Держземагентства С. Тимченко на брифінгу в Кабінеті Міністрів України висловив застереження, що хоча всі обласні

управління й відзвітувалися про повну ліквідацію затримок, все ж чиновники могли не дійти до кожної людини, яка має проблеми з отриманням свого законного акта. З метою абсолютної ліквідації випадків невиданих актів 22 листопада було підписано спільний наказ Держземагентства і Громадської ради про створення Комісії Громадського контролю за видачею державних актів.

С. Тимченко звертається до громадських організацій та засобів масової інформації з пропозицією взяти участь у роботі Комісії та допомогти виявити кожен випадок затягування з видачею актів. Він переконаний, що лише з допомогою громадськості можна дійти до кожної людини і ліквідувати заборгованість фактично, а не на папері.

Комісія громадського контролю засідатиме щотижнево і так само щотижнево особисто Голова Держземагентства буде звітувати щодо вирішення кожного проблемного випадку. Засідання Комісії проводитимуться доти, поки не залишиться жодного заборгованого акту (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 23.11*).

***

У Міністерстві внутрішніх справ України відбулася зустріч керівника відомства В. Захарченка з делегацією Ради Європи на чолі з Комісаром з прав людини Т. Хаммарбергом.

На початку зустрічі міністр внутрішніх справ України проінформував делегацію Ради Європи про те, що керівництво держави ставиться із належною увагою до рекомендацій Ради Європи щодо дотримання прав і свобод громадян. Кабінетом Міністрів України було затверджено План організаційних заходів, спрямованих на імплементацію та виконання цих рекомендацій, а про хід його виконання центральні органи влади щоквартально інформують Міністерство юстиції України.

Комісар Ради Європи з прав людини Т. Хаммарберг у своєму виступі зазначив, що дуже хотів зустрітися з керівником МВС під час свого візиту до України, оскільки впевне-

ний, що Міністерство внутрішніх справ відіграє ключову роль в державі у питанні забезпеченні прав людини. У зв'язку з цим Міністерство внутрішніх справ розглядається як важливий партнер у будь-якій роботі, пов'язаній із правами людини, в тому числі – і на міжнародному рівні.

Упродовж свого тижневого візиту члени делегації Ради Європи планують відвідати кілька регіонів держави та поспілкуватися з великою кількістю представників різних органів, Омбудсменом Н. Карпачовою, представниками ЗМІ. На підставі цього Томас Хаммарберг хотів би скласти власне уявлення про стан дотримання прав і свобод громадян в Україні, а також покращити співпрацю в цьому напрямку та зробити її більш ефективною.

По завершенні свого візиту Комісар Ради Європи з прав людини складе звіт про його результати, з якими ознайомить громадськість та органи влади. У цьому звіті також міститимуться практичні поради щодо більш надійного забезпечення прав і свобод людини в діяльності органів внутрішніх справ (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2011. – 23.11.*)

***

Міністерство економічного розвитку и торгівлі обнародувало законопроект, которым предлагается отменить переход на летнее время.

Как говорится в пояснительной записке к документу, отмена перехода на летнее время направлена на обеспечение улучшения состояния здоровья граждан, уменьшение количества аварий, содействие повышению работоспособности населения.

Данный законопроект согласован с Министерством финансов, Минздравом, Национальной академией медицинских наук и требует согласования с Министерством юстиции.

Как сообщалось, ранее глава Министерства чрезвычайных ситуаций Виктор Балоба заявил о необходимости сохранить в Украине переход на летнее время. “По моему личному убеждению, нам нужно быть синхронными с Европой – Украина же идет в Евросоюз. Поэтому, если Европа в последнюю неделю марта пока переводит стрелки часов, то и Украине нужно

это делать”, – заявил он (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11).

ПОЛІТИКА

Партия “Батьківщина” призывает украинцев 27 ноября принять участие в акции “Цветок для Юли” в день рождения экс-премьера Ю. Тимошенко. Об этом говорится в пространенном сообщении “БЮТ – Батьківщина”.

В нем отмечается, что в этот день возле Лукьяновского СИЗО в Киеве, в котором содержится Ю. Тимошенко, будет проходить концерт и митинг в ее поддержку. “БЮТ – Батьківщина” призывает людей в рамках акции принести цветы для Ю. Тимошенко к Лукьяновскому СИЗО (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Защита экс-премьера Ю. Тимошенко потребовала ее обследования в Институте нейрохирургии из-за проблем с обеспечением функции движения. Об этом сообщил представляющий юридические интересы экс-премьера от “БЮТ – Батьківщина” С. Сас.

Ранее В. Янукович заявил, что Ю. Тимошенко будет предоставлена необходимая медицинская помощь вне Лукьяновского СИЗО, в котором она содержится по решению суда (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Новые уголовные дела против экс-премьера Ю. Тимошенко усиливают впечатление о политически мотивированной юстиции в Украине. Об этом заявил государственный министр при министре иностранных дел Германии (парламентский секретарь в МИД) В. Гоер, сообщает Радио Свобода.

По его словам, федеральное правительство Германии очень пристально наблюдает за производствами против бывших чи-

новников. Представители ЕС должны получить доступ к Ю. Тимошенко и другим заключенным украинским оппозиционным политикам. Ее медицинское обслуживание должно быть безупречным, отметил немецкий политик.

“Ожидания федерального правительства по Украине совершенно ясны: Украина должна обеспечить честные производства, отвечающие принципам правового государства. Демократия означает, что политические разногласия должны решаться путем политической состязательности. Уголовное право здесь неуместно”, – подчеркнул В. Гоер (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>)*). – 2011. – 23.11).

***

Генеральная прокуратура Украины готова расследовать перестройку госрезиденции “Межигорье” Президентом В. Януковичем, если журналисты предоставят соответствующие документы. Об этом заявил заместитель Генпрокурора Р. Кузьмин на брифинге в Брюсселе, сообщило британское издание The Observer.

Рассказывая о расследовании уголовных дел против экс-премьера Ю. Тимошенко, Р. Кузьмин отметил, что она была осуждена украинским судом за коррупцию. В частности, он отметил, что, несмотря на официальные доходы менее чем в 2 тыс. долл. в месяц, экс-премьер “покупала машины, меха, драгоценности, рестораны”.

После этого западные журналисты спросили Р. Кузьмина, не вызывают ли у ГПУ аналогичные подозрения действия Президента В. Януковича, который согласно официальной декларации зарабатывает 115 тыс. долл. в год и при этом содержит многомиллионный особняк в “Межигорье”.

На это Р. Кузьмин ответил, что ГПУ будет расследовать это дело, если получит от журналистов официальный запрос. “Всем журналистам, которые заинтересованы в этой теме, я рекомендую написать официальный информационный запрос, добавив к нему документы, и направить его в пресс-службу Генпрокуратуры. Мы изучим ваш запрос и дадим

письменный ответ”, – сказал он (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Огромное количество сотрудников правоохранительных органов в День свободы в центре Киева создало негативный имидж власти как внутри страны, так и за ее пределами. Об этом заявил экс-министр иностранных дел П. Порошенко в телеэфире 5 канала.

Он подчеркнул, что празднование 22 ноября Дня свободы в Украине стало темой для многих иностранных СМИ.

“Это очень плохая услуга власти, это очень плохой имидж власти, который таким образом создается как внутри страны, так и за ее пределами. И я бы не хотел, чтобы Украина, претендующая на европейскую интеграцию, Украина, претендующая на свободный дух, которая стала известна в мире не только благодаря Чернобылю, но и “оранжевой революции”, демонстрировала бы сегодня шлемы и щиты “Беркута”, – заявил П. Порошенко.

Он также отметил, что Президент В. Янукович “впервые, на моей памяти, в качестве Президента” поздравил украинцев с Днем свободы. “Я бы посоветовал руководителю правоохранительных органов, я не знаю, на каком уровне это решение принималось, почитать слова Президента и после этого уже определяться: а что же он наделал, отправляя туда 1,5 тыс. “беркутовцев”, которые таким образом испортили имидж нашего государства”, – сказал экс-глава МИД (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Новый закон о выборах депутатов позволит власти создать абсолютное большинство в следующем составе парламента. Об этом заявил экс-президент В. Ющенко.

Он напомнил, что сначала Украина имела мажоритарную систему выборов. “Потом стали говорить, что здесь нет идеологического единства, каждый депутат, словно солист, и нужно попробовать пропорциональную систему. И страна пере-

шла к системе смешанной, а затем – лишь к пропорциональной. Мы перешли от одних крайностей к другим. Это было несистемное решение”, – отметил В. Ющенко.

По его словам, украинская практика показала, что более криминальной модели, чем мажоритарная, нет. “Именно она привела в парламент людей с судимостью, которые получили иммунитет и принесли с собой криминализацию, срастание бизнеса и власти. Возвращение мажоритарной модели приведет к тому, что нынешняя власть в будущем парламенте получит абсолютное большинство”, – отметил экс-президент. По его мнению, это связано с тем, что легко манипулировать мажоритарным округом.

“Такого человека легко соблазнить или угрозами привлечь в большинство. В 2002 г. из моей партии за один день 17 депутатов перешли в большинство. Потому что перед этим на Банковой (Президент) Леонид Данилович (Кучма) прочитал им краткий курс их будущего в случае отказа, или наоборот. И в настоящее время мы наступаем на те же грабли. Это уже клиника”, – заявил В. Ющенко.

По его мнению, не нужно хитрить с избирательной системой, к ней должно быть одно требование – прозрачность. “А власть должна обеспечить законность во время проведения выборов. Потому что иначе мы, возможно, придем к одному – политической криминализации власти на всех уровнях”, – резюмировал экс-президент (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11*).

ЕКОНОМІКА

23 ноября на заседании Кабинета Министров Украины была утверждена государственная программа приватизации на 2012-2015 гг. Об этом журналистам сообщил председатель Фонда государственного имущества Украины А. Рябченко.

По словам А. Рябченко, данная программа будет передана на рассмотрение Верховной Рады, как только ее подпишет

Прем'єр-міністр Н. Азаров в течение двух недель. Он также отметил: «Перечень объектов, которые будут выставлены для приватизации, не предусматривается данной программой, поскольку этот профиль ведет Министерство экономики и список планирующихся к приватизации объектов будет предусматриваться в отдельном законопроекте».

Кроме того, А. Рябченко сообщил, в 2011–2012 гг. будут приватизированы пять облэнерго: «Киевэнерго», «Западэнерго», «Днепрэнерго», «Донецкоблэнерго» и «Закарпатьеоблэнерго» (*Главком: Новости политики и экономики // Ефремов хочет больше разъяснений о реформах (http://glavcom.ua). – 2011. – 23.11*).

***

Кабінет Міністрів України прийняв рішення про визнання таким, що втратило силу, урядового розпорядження від 5 березня 2008 року № 420-р. “Про затвердження Умов проведення конкурсу з продажу пакета акцій ВАТ “Київський мотоциклетний завод” разом із земельною ділянкою”. Проект розпорядження підготовлений Фондом державного майна.

Прийняття рішення про скасування розпорядження № 420-р дозволить здійснити продаж державного пакета акцій ВАТ “Київський мотоциклетний завод” без потенційних ускладнень, забезпечити надходження коштів до Державного бюджету і залучення інвестицій у виробничу діяльність суспільства, вважають в уряді.

Нагадаємо, що ВАТ “Київський мотоциклетний завод” є єдиним в Україні підприємством із виробництва мотоциклів важкого класу.

Нині 100 % акцій ВАТ належить державі в особі Фонду держмайна (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2011. – 24.11*).

***

Міністерство економічного розвитку і торгівлі внесло зміни до Переліку продукції, яка підлягає обов’язковій сер-

тифікації в Україні. Відповідний наказ № 163 від 25 жовтня 2011 р. опублікований на сайті парламенту.

Згідно з документом, із переліку виключаються “мінеральні води, води питні в герметичній тарі”; “напої безалкогольні, води штучно мінералізовані і концентрати напоїв з терміном придатності не менше 30 діб, окрім сухих концентратів, виготовлених з натуральної хлібної сировини”; “консерви і пресерви рибні, риборослинні і з морепродуктів, у тому числі ікра”; “риба та оселедець з терміном придатності більш як 30 діб” і “риба в’ялена, копчена з терміном придатності більш як 30 діб”.

Наказ набуває чинності з дня його офіційної публікації (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2011. – 23.11.*)

***

Национальный банк Украины рассматривает возможность проведения очередного стресс-тестирования банков.

Об этом сообщил директор департамента банковского надзора НБУ А. Ткаченко.

“Рассматривается возможность проведения дополнительного стресс-тестирования. Пока это в стадии обсуждения”, – сказал он.

При этом А. Ткаченко подчеркнул, что состояние системных банков страны пока не вызывает беспокойства. “На сегодняшний момент относительно системных банков ситуация нормальная, стабильная”, – отметил он.

По словам представителя Нацбанка, стресс-тестирование банков необходимо, чтобы определить степень их финансовой устойчивости в неблагоприятных условиях. Он также сообщил, что банки работают над наращиванием регулятивного капитала, который, согласно решению НБУ, должен быть сформирован на 1 января 2012 г. в размере не менее 120 млн грн. Отметим, что ранее по инициативе Европейского центробанка и Еврокомиссии было проведено стресс-тестирование европейских банков в связи с новой волной финансового кризиса. В Украине после глобального кризиса 2008 г. состоялись два стресс-тестирования банков. По их результа-

там фінучреждениям были даны обязательные к исполнению рекомендации по увеличению капитала, в том числе регулятивного (*МинПром – інформація бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11*).

***

В Национальном банке Украины решили сделать гривну свободно конвертируемой валютой. Своим законопроектом № 9488 Нацбанк сделал шаг к свободной конвертируемости гривны. В документе предлагается разрешить использовать в расчетах между резидентами и нерезидентами в рамках торгового оборота, помимо иностранных денежных единиц, национальную валюту. Порядок расчетов будет устанавливать НБУ, но требования по получению индивидуальных лицензий будут отменены.

Согласно действующему законодательству, рассчитываться в гривне по внешнеэкономическим контрактам можно лишь с резидентами стран зоны функционирования рубля. В НБУ констатируют, что в валютной структуре внешних расчетов за товары и услуги гривна практически не используется: в январе-августе она составила лишь 0,1 % от общего объема. Поэтому статус свободно конвертируемой валюты улучшит ее позиции на международных рынках, снизит нагрузку на курс внутри страны и риски украинских экспортеров и импортеров.

О планах либерализации национальной валюты в НБУ заявили еще в начале года. Но этот вопрос стал актуален только сейчас: недавно регулятор договорился с российским и китайским центробанками о начале гривневых и рублевых расчетов, а также проплат в юанях. Кроме того, возможность свободного обращения национальных денег является одним из условий для стран-членов МВФ (*МинПром – інформація бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 24.11*).

***

Представители Национального банка Украины пообещали обеспечить стабильный обменный курс гривны до очередных выборов в Верховную Раду осенью 2012 г.

По его данным, 22 ноября директор департамента денежно-кредитной политики НБУ Е. Щербакова встретила с руководителями казначейских подразделений крупнейших банков Украины.

На совещании обсуждалась ситуация на денежно-кредитном рынке, прогнозы ее развития и меры по эффективному регулированию. Представитель Нацбанка отметила напряженную ситуацию на мировых рынках. “Экономика и финансовая система Украины имеют достаточно открытый характер, а потому все еще остаются уязвимыми к колебаниям внешней конъюнктуры. В связи с этим Нацбанк постоянно принимает меры для предотвращения возможных проявлений нестабильности, связанных с напряженной ситуацией на мировых рынках”, – сказала Е. Щербакова.

По ее словам, резкое искусственное ограничение гривневой ликвидности обеспечено Нацбанком, чтобы отбить атаку на гривну. Вместе с тем представители банков попросили НБУ расширить доступ к рефинансированию и проведению валютных свопов. “Пообещали со временем немного добавить краткосрочной ликвидности через тендеры, а также донести до клиентов и контрагентов, что стабильность курса гривны будет обеспечена как до нового года, так и до выборов”, – сказал один из участников совещания (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 23.11).

***

Рост зарплат украинцев увеличивает негативный внешний торговый баланс: народ снова начинает жить не по средствам, набирая в кредит авто и бытовую технику. Об этом сказал экс-секретарь Кабмина В. Лисицкий.

Он обратил внимание на то, что за 10 месяцев зарплаты выросли на 18,2 % по сравнению с 2010 годом, в то время как за девять (за январь–сентябрь 2011 года) – всего на 16,5 %.

В свою очередь аналитик Международного центра перспективных исследований А. Жолудь оценил показатели роста промышленного производства в Украине как средние. “Замедление темпов роста промпроизводства можно объяснить

увеличением базы сравнения, ведь в 2010-м году экономика страны уже набрала темпы после кризиса 2008 года, – говорит эксперт. – Но если это будет продолжаться и дальше (а пока я не вижу предпосылок для ускоренного развития нашей промышленности в связи с очень вялым развитием мировой экономики, значит и спросом на наши металл и химию), то темпы роста ВВП в 2012 г. составят не 5,5 %, как заложено в бюджете, а всего 4 %, это ставит под сомнение доходы бюджета-2012” (*МинПром – інформація бизнес-класа* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 24.11).

***

Національна комісія регулювання електроенергетики підвищила роздрібні тарифи на електроенергію для споживачів енергозабезпечуючих компаній на грудень в середньому на 0,55 %. Таке рішення регулятор прийняв 18 листопада, повідомляє прес-служба НКРЕ.

Зокрема, тариф для споживачів першого класу напруги в грудні зросте на 0,9 % – до 67,1 коп. за кВт/год. (без ПДВ), для споживачів другого класу – на 0,2 % – до 87,62 коп. за кВт/год. (без ПДВ).

Як відомо, НКРЕ залишала незмінними роздрібні тарифи облэнерго з червня по жовтень 2011 р. Тепер підвищення тарифів пов’язане зі збільшенням відпускнуго тарифу найбільшого виробника електроенергії в Україні – НАЕК “Енергоатом” – на 22 % з листопада.

Таким чином, в 2011 р. роздрібні тарифи на електроенергію в Україні зросли для споживачів першого класу напруги на 16,7 % – з 57,47 коп. за кВт/год. у січні до 67,1 коп. за кВт/год. у грудні, для споживачів другого класу – на 21,6 % – з 72,03 коп. за кВт/год. у січні до 87,62 коп. за кВт/год. у грудні (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2011. – 23.11).

***

ФГИ обеспечивает прозрачность процесса приватизации энергетики. Решение Фонда госимущества о переносе конкурса по продаже 25 % акций компании «Киевэнерго»

с 25 ноября на 9 декабря является ничем иным как обеспечением прозрачности процесса приватизации в Украине. Об этом сказал журналистам член Комитета Верховной Рады по вопросам борьбы с организованной преступностью и коррупцией В. Ярошук.

Также В. Ярошук отметил, «хорошо, что Фонд госимущества совместно с Антимонопольным комитетом борются за прозрачность проведения приватизации в Украине, что позволит исключить вероятность перехода предприятий украинской энергетики под контроль неизвестных покупателей».

Напомним, 17 ноября закончился прием заявок на конкурс по продаже 25 % акций «Киевэнерго», объявленный 5 октября 2011 года. Участвовать в торгах изъявили желание две компании: ДТЭК и «Полтаваоблэнерго». Но Антимонопольный комитет оставил без рассмотрения заявку «Полтаваоблэнерго» на концентрации акций «Киевэнерго» в связи с отказом раскрывать своих конечных бенефициаров. По данным Госкомиссии по ценным бумагам и фондовому рынку, владельцами «Полтаваоблэнерго» является ряд кипрских компаний. В частности, LarvaInvestmentsLimited, VikontiaEnterprises Limited и UAEnergyDistributionHoldingLimited (все – Кипр), а также «Бизнес-Инвест» (Днепропетровск) и «Фрунзе-Флора» (Сумы) (*GolosUA.com* (www.golosua.com)). – 2011. – 24.11).

***

Украина в этом году может остаться без транша МВФ. Причина задержки транша от МВФ – дискуссии с МВФ относительно выполнения условий меморандума. Об этом заявил глава Нацбанка С. Арбузов.

Он заверил, что НБУ сделал все, чтобы сотрудничество с Фондом продолжалось. Вопрос остался один – повышение тарифов на энергоносители для населения, но он находится в компетенции правительства. «МВФ считает этот вопрос принципиальным, а для Украины это социально сложная тема, которая к тому же заполитизирована», – объяснил глава НБУ.

С. Арбузов также сообщил, что в рамках следующего визита миссии Фонда в Украину, который запланирован на де-

кабрь, вопрос будет не в том, изменил ли Фонд свое мнение относительно необходимости повышения тарифов или нет. Скорее всего, будут подниматься вопросы о состоянии дефицита бюджета и платежного баланса, ведь снижение расценок на газ снизит нагрузку на бюджет, платежный баланс и золотовалютные резервы, прогнозировал С. Арбузов. «Не исключено, что при таком развитии событий будет найден компромисс, который устроит обе стороны. Это может быть, например, новое соглашение, которое в этой ситуации даст нашей стране возможность поддержать свою платежеспособность с помощью нового транша и дать хороший сигнал инвесторам», – отметил он.

В то же время глава Нацбанка подчеркнул, что он не исключает того, что переговоры могут затянуться и Украина не успеет получить транш в этом году. «Но сегодня мы прогнозируем положительный платежный баланс до конца года, правительство работает с дефицитом всеми доступными ему методами. То есть, даже если получение транша перенесется на следующий год, я думаю, что мы в состоянии спокойно пережить конец года», – заверил С. Арбузов (*GolosUA.com* (www.golosua.com)). – 2011. – 24.11).

***

Председатель Национального банка Украины С. Арбузов опроверг информацию, что у Украины есть договоренности о предоставлении Центробанком Китая кредита вместо МВФ. Об этом он сказал в интервью «Сегодня».

«Нет, эта информация не соответствует действительности. В то же время ради объективности стоит отметить, что мы проводим много переговоров с инвесторами из разных стран, презентуем нашу с правительством антикризисную программу. Например, на прошлой неделе были в Австрии, на этой неделе будут встречи в Швейцарии. Были мы на аналогичных переговорах и в Китае», – рассказал глава Нацбанка.

При этом он отметил, что китайский Центробанк и инвесторы заинтересованы в сотрудничестве с Украиной. «Их интересует аграрный сектор, рынок добычи и перевооружение тех-

парка в Украине. Аналогичные переговоры ведем с россиянами – им очень интересен наш рынок», – сказал С. Арбузов.

«Такая работа (переговоры с инвесторами. – Ред.) дает очень хорошие результаты: после личных встреч с потенциальными инвесторами отношение к Украине меняется кардинально. Ведь мы имеем неплохой рейтинг относительно других стран, у которых есть внутренние проблемы», – подчеркнул С. Арбузов (*Главком: Новости политики и экономики // Ефремов хочет больше разъяснений о реформах (http://glavcom.ua). – 2011. – 24.11).*

***

Более 12 миллионов гектаров украинских земель арендуют иностранцы. Об этом заявил президент Ассоциации фермеров и частных землевладельцев Украины И. Томич.

По его данным, украинские земли арендуют иностранцы из 30 стран мира. Больше всего нерезидентов, арендующих эти территории – граждане ЕС, США и Китая. И. Томич отметил, что аренда происходит через юридические лица, в том числе и агрохолдинги.

Президент Ассоциации фермеров и частных землевладельцев добавил, что по его информации, в ближайшее время самым крупным арендатором украинских земель планирует стать Китай. Для достижения этой цели страна сейчас формирует специальный фонд, общая сумма которого составит 400 млрд долл. (*GolosUA.com (www.golosua.com). – 2011. – 24.11).*

***

В налоговой администрации будет создано специальное подразделение по работе с предприятиями в оффшорных зонах. Об этом сообщил вице-премьер-министр социальной политики Украины С. Тигипко.

«По тем странам, где уровень налогов будет ненулевой, так как практически по всем оффшорным зонам, а значительно ниже, чем в Украине, будет создано специальное подразделение в налоговой администрации, которое будет приходить

и проверяют каждое предприятие, которое будет проводить эти операции», – сообщил С. Тигипко. Вице-премьер сообщил о том, что Кабмин предложил законопроект, которым расширил перечень оффшорных зон с 33 до 68.

«Мы, практически, облагаем налогом все операции, которые будут выходить из Украины в эти зоны. Вы не сможете перевести деньги без того, чтобы не заплатить предварительно взнос в бюджет, не сможете... без того, чтобы не заплатить эти 12 %. Мы на все сказали 12 % в Пенсионный фонд», – сказал С. Тигипко (*Главком: Новости политики и экономики // Ефремов хочет больше разъяснений о реформах (http://glavcom.ua). – 2011. – 24.11*).

***

Національний банк України своєю боротьбою проти інфляції може розвалити банківську систему країни: зменшення рівня інфляції може спровокувати в Україні “рукотворну” банківську кризу. Таку думку висловив керуючий партнер інвестиційної компанії Capital Times Е. Найман.

“Зниження інфляції в Україні є досить важливим завданням, тому інфляція на рівні 5–6 % річних у довгостроковому періоді, якщо вдасться утримати її не вище за цей рівень, протягом тривалого періоду часу (кілька років), зазвичай призводить до великого сплеску і прямих іноземних інвестицій та портфельних інвестицій”, – розповів експерт.

Е. Найман зазначив, що оскільки об’єктивних причин для банківської кризи в Україні немає, то просто, створивши штучно грошовий голод, банки можуть виявитися не в змозі проводити платежі.

“Це породить недовіру спочатку на міжбанківському рівні, а потім кризу довіри населення по відношенню до банків. І тоді замість низької інфляції, відбудеться відтік коштів населення із банків”, – додав Е. Найман.

Експерт також підкреслив, що в такому разі, забираючи гроші з банків, населення тут же скуповує долари. І в такому разі ефект буде протилежним – різкий стрибок інфляції (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2011. – 24.11*).

Из-за заниженных закупочных цен на гречку фермеры в следующем году сократят посевные площади, что приведет к ее удорожанию. Об этом сообщил президент Ассоциации фермеров и частных землевладельцев И. Томич.

По его словам, дефицита крупяных культур в 2012 году не будет, так как в Украине опять перепроизводство. Однако, как подчеркнул И.Томич, в следующем году можно опять ожидать проблемы с гречкой.

Он отметил, что государство ранее призывало фермеров сеять гречку, так как ее будут закупать по высоким ценам, однако, после сбора урожая, этого никто не делает.

И.Томич отметил, что если в прошлом году у фермеров закупали гречку по оптовой цене в 10-12 грн за кг, то сейчас по 3,5-3,6 грн за кг. Эксперт констатировал, что реакция фермеров на это однозначно будет негативной – весной посевные площади гречки сократятся, и к концу 2012 года в Украине опять может возникнуть ситуация с дефицитом этой культуры, как в 2010 году (*GolosUA.com (www.golosua.com). – 2011. – 24.11*).

Для нотаток

Бюлетень підготували
С. Горова, О. Пестрецова, Н. Тарасенко
Редакційна група відділу синтезу соціокультурних мережевих ресурсів
Н. Автономова, Т. Дубас, Л. Степченко, Ю. Шлапак
Комп'ютерна верстка
Г. Булахова

Підп. до друку 24.11.2011.
Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Друк офс. Папір офс. Обл.-вид. арк. 2.81. Гарнітура Times,
HeliosCompressed, HeliosCondLight
Видається в друкованому та електронному вигляді

Надруковано у НВЦ Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.